

I. 2018 M. VYKDYTOS ESMINĖS PRIEMONĖS (ATLIKTI ESMINIAI DARBAI) ĮGYVENDINANT LIETUVOS MIGRACIJOS POLITIKOS GAIRĖSE NUMATYTAS MIGRACIJOS POLITIKOS KRYPTIS

Vadovaudamosi Lietuvos migracijos politikos gairėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. sausio 22 d. nutarimu Nr. 79 „Dėl Lietuvos migracijos politikos gairių patvirtinimo“, (toliau – Gairės) ministerijos ir kitos atsakingos institucijos bei įstaigos pagal kompetenciją pateikė Vidaus reikalų ministerijai informaciją apie 2018 m. vykdytas priemones ir atliktus darbus įgyvendinant Gairėse numatytas migracijos politikos kryptis (Vyriausybės 2019 m. kovo 6 d. nutarimu Nr. 231 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. sausio 22 d. nutarimo Nr. 79 „Dėl Lietuvos migracijos politikos gairių patvirtinimo“ pakeitimo“ buvo pakeistas Lietuvos migracijos politikos gairių priedas ir išdėstytas nauja redakcija).

Vidaus reikalų ministerija išanalizavo Socialinės apsaugos ir darbo, Ekonomikos ir inovacijų, Užsienio reikalų, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijų, Lietuvos statistikos departamento, Užimtumo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnyba), Migracijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Migracijos departamentas), Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Policijos departamentas), Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – Valstybės sienos apsaugos tarnyba), Informatikos ir ryšių departamento prie Vidaus reikalų ministerijos, Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuro pateiktą informaciją ir teikia apibendrintą informaciją apie esminius migracijos politikos pokyčius 2018 m., taip pat informaciją apie įgyvendintas atsakingų institucijų priemones.

1. EMIGRACIJOS IR GRĮŽTAMOSIOS MIGRACIJOS SRITIS

Įgyvendinama Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. rugsėjo 20 d. nutarimą Nr. XIII-1484 „Dėl Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 metų strategijos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2018 m. gruodžio 5 d. nutarimu Nr. 1216 patvirtino **Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 metų strategijos įgyvendinimo 2019–2021 metų tarpinstitucinį veiklos planą**. Įgyvendinant šio plano priemones, bus siekiama įveikti didžiausius Lietuvos demografinius iššūkius: mažą gimstamumą, trumpą vidutinę gyvenimo trukmę, didelę emigraciją ir skatinti grįžtamąją migraciją.

Prisidėdama prie Gairėse nustatytų migracijos politikos kryptių įgyvendinimo, **Užsienio reikalų ministerija** koordinuoja Vyriausybės 2011 m. kovo 30 d. nutarimu Nr. 389 patvirtintą „Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2011–2019 metų programą, kuria siekiama palaikyti ryšius su užsienio lietuviais ir telkti Lietuvos diasporą Lietuvos valstybei stiprinti ir jos vardui garsinti. Ministerija, įgyvendindama programos priemones:

- **stiprino užsienio lietuvių organizacijas, organizavo ir rėmė šių organizacijų lyderių kvalifikacijos tobulinimą**. Siekdama stiprinti diasporos lyderių kompetencijas, plėsti organizacijų veiklų spektrą ministerija organizavo kvalifikacijos tobulinimo renginius diasporos organizacijų vadovams ir lyderiams. 2018 m. Vilniuje organizuotas seminaras, skirtas Rytų kraštų lietuvių jaunimo lyderiams, į kurį buvo pakviesti aktyvūs jaunuoliai iš Rusijos ir Baltarusijos. Bendradarbiaujant su Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Švietimo aprūpinimo centro vykdomo projekto „Lyderių laikas 3“ organizatoriais, ministerijos iniciatyva dalyvauti mokymuose buvo pakviesti ir užsienio lietuviai. Organizuotas nacionalinis švietimo forumas tema „Lietuvos mokykla – atvira pasauliui“, mokymai lyderystės bendruomenėse tema, taip pat mokymai, skirti viešojo kalbėjimo įgūdžiams stiprinti – pristatymų ir kalbų rengimo, auditorijos valdymo, įtaigos temoms.

Minėtuose renginiuose dalyvavo 138 užsienio lietuviai iš 31 šalies. Ministerija taip pat rėmė Vilniuje vykusio Pasaulio lietuvių bendruomenės XVI Seimo organizavimą, kurio metu buvo pristatyta praėjusios kadencijos valdybos ir atskirų komisijų bei komitetų veikla, aptarti aktualūs klausimai, išrinkta nauja valdyba ir jos pirmininkas. Ministerijos atstovai dalyvavo ir pranešimus skaitė diasporos suvažiavimuose, seminaruose Airijoje, Australijoje, Ispanijoje, Italijoje, JAV, Jungtinėje Karalystėje, Kreta, Naujojoje Zelandijoje. 2018 m. buvo paremti 25 šalyse vykdyti užsienio lietuvių organizacijų projektai, taip pat 40 šalių vykdyta Lietuvos Respublikos diplomatinė atstovybių veikla, susijusi su užsienio lietuvių ryšių su Lietuva stiprinimu. Į 35 šalis perduota atributika (oficialios ir istorinės Lietuvos Respublikos vėliavos, įvairūs leidiniai, pristatantys Lietuvą, tautines tradicijas, kita bendruomeniškumą ir patriotiškumą skatinanti tautinė atributika). Administruotos sutartys su 11 kultūros ir meno darbuotojų, teikiančių kultūrinės veiklos organizavimo paslaugas kaimyniniuose kraštuose (Latvijoje, Lenkijoje ir Rusijoje (Kaliningrado srityje)). Bendrai ši veikla vykdyta 52 šalyse;

- **skatino užsienio lietuvių įsitraukimą į Lietuvos gyvenimą.** Vertinant Lietuvos diasporos sukauptas žinias ir patirtį, kurios gali būti naudojamos įgyvendinant reikalingus pokyčius įvairiose srityse, kuriant modernią Lietuvą, taip pat siekiant aktyvesnės reemigracijos, organizuojami arba remiami projektai, per kuriuos užsienio lietuviai įsitraukia į Lietuvos gyvenimą. Pagal prioritetines temas „Globali Lietuva“ – lietuvių diasporos telkimas ir įtraukimas į Lietuvos gyvenimą“ ir „Lietuvos valstybės atkūrimo 100-metis: valstybingumo ir pilietiškumo stiprinimas“ dalinis finansavimas (27,1 tūkst. eurų) konkurso būdu skirtas Lietuvos viešųjų įstaigų ir asociacijų projektams. Organizuotas Globalios Lietuvos forumas „Lietuvių organizacijos užsienyje – telkiantis ir aktyvus Globalios Lietuvos programos dalyvis“, skirtas diasporos organizacijų įsitraukimui į programos įgyvendinimą aptarti su diasporos lyderiais. Forume dalyvavo 23 diasporos lyderiai iš 13 šalių. 2018 m. ministerijoje, bendradarbiaujant su Lietuvos savivaldybių asociacija, surengti du seminarai Lietuvos savivaldybių atstovams, kurių metu pristatyta „Globalios Lietuvos“ programa, šios programos naujo laikotarpio modelis, aptartas savivaldybių vaidmuo siekiant įtraukti užsienio lietuvius į Lietuvos gyvenimą, stiprinti jų aktyvesnį įsitraukimą į regionų bendruomenes, pasidalyti patirtimi, iššūkiams ir laimėjimais. Dalis šių seminarų dalyvių – naujai Lietuvos savivaldybėse paskirti koordinatoriai ryšiams su užsienio lietuviams. Ministerija sudarė galimybes užsienio aukštosiose mokyklose studijuojantiems lietuviams atlikti praktiką Lietuvos diplomatinėse atstovybėse ir ministerijoje (ministerijoje praktiką atliko 8, atstovybėse – 61 užsienyje studijuojantis lietuvis);

- **parengė diasporos ekspertų ir ministerijų konsultacijų schemą.** Ministerija parengė ir pateikė Vyriausybei sėkmingą karjerą padariusių ir tarptautinį pripažinimą pelniusių Lietuvos diasporos atstovų sąrašą, į kurį įtraukti asmenys galėtų būti kviečiami konsultuoti Vyriausybę ir Ministrą Pirmininką valstybės raidos prioritetų ir jų įgyvendinimo strategijos klausimais; parengta diasporos ekspertų ir ministerijų konsultacijų schema, pagal kurią planuojama kurti 2018 m. įsigaliojusio Bendrojo duomenų apsaugos reglamento nuostatas atitinkantį diasporos profesionalų tinklą;

- **teikė aktualią informaciją** apie Globalios Lietuvos programą ir jos įgyvendinimą, kita užsienio lietuviams aktuali informacija skelbta ministerijos interneto svetainėje, skleista per Lietuvos diplomatinės atstovybes. Administruojama „Facebook'o“ paskyra „Globali Lietuva-Global Lithuania“, turinti 13800 sekėjų. Informacija užsienio lietuvių organizacijoms elektroniniu paštu teikiama 218 adresatų;

- **atliko užsienio lietuvių nuomonės apklausą.** Kasmet atliekamos reprezentatyvios užsienio lietuvių nuomonės apklausos (2018 m. dalyvavo 1851 respondentas iš 61 šalies), rezultatai

rodo, kad 94 proc. užsienyje gyvenančių lietuvių mano, kad gyvenant užsienyje yra sudarytos sąlygos išlaikyti lietuviškumą (iš jų – 27 proc. mano, kad sąlygos yra, tačiau galėtų būti daugiau galimybių), 85 proc. sutinka, kad negyvendami Lietuvoje jie gali dalyvauti įvairių sričių Lietuvos gyvenime (33 proc. nemato kliūčių dalyvauti, 52 proc. sutinka iš dalies). 46 proc. užsienio lietuvių visiškai sutinka su teiginiu, kad Lietuvos komunikacijos priemonės visiškai atitinka jų lūkesčius, 50 proc. užsienio lietuvių sutinka, kad Lietuvos viešosios paslaugos atitinka jų poreikius (iš jų – 30 proc. – sutinka iš dalies). 78 proc. užsienio lietuvių nurodė, kad galvoja apie grįžimą į Lietuvą (3,5 proc. – šiais arba kitais metais, 6,9 proc. – per artimiausius 5 metus, 5,6 proc. – ne anksčiau kaip po 5 metų, 62 proc. – kada nors vėliau).

Globalios Lietuvos programos priemonės, skirtas užsienio lietuvių ryšiams su Lietuva stiprinti, grįžtamajai migracijai skatinti, taip pat įgyvendino ir kitos institucijos: Socialinės apsaugos ir darbo, Sveikatos apsaugos, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos. Detalią Globalios Lietuvos programos 2018 m. įgyvendinimo ataskaitą galima rasti čia: <http://www.urm.lt/default/lt/globali-lietuva/globalios-lietuvos-programa/globalios-lietuvos-programos-igyvendinimas>. Visus 2018 m. vykdytos užsienio lietuvių apklausos rezultatus galima rasti čia: <http://www.urm.lt/default/lt/globali-lietuva/globalios-lietuvos-programa/tyrimai>.

Vidaus reikalų ministerija ir Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuras, siekdami užtikrinti Migracijos informacijos centro, skirto informacijai ir konsultacinei pagalbai visais su grįžimu į Lietuvą ir gyvenimu Lietuvoje susijusiais klausimais teikti, funkcionavimą, kasmet sudaro sutartis dėl Migracijos informacijos centro veiklos finansavimo. Pagal šią sutartį Migracijos informacijos centras vieno langelio principu teikė išsamią informaciją ir konsultacinę pagalbą siekiantiems atvykti ar grįžti gyventi į Lietuvą, taip pat ir jau atvykusiems į Lietuvą asmenims. Migracijos informacijos centro teikiama informacija ir konsultacijos padeda asmenims lengviau suplanuoti grįžimą ar atvykimą į Lietuvą ir integruotis joje, padeda išspręsti kylančius klausimus, ypač darbo, švietimo, socialinės paramos, sveikatos, būsto ir kitais svarbiais klausimais. Migracijos informacijos centras, palaikydamas nuolatinius ryšius, organizuoja susitikimus, rengia bendrus projektus su užsienio lietuvių bendruomenėmis, aktyviai bendradarbiauja ir keičiasi informacija su projekto partneriais; sukurtas Lietuvos savivaldybių regioninis koordinatorių tinklas, kurį sudaro 58 atstovai. Nuolat atnaujinama koordinatorių tinklo kontaktinė informacija, palaikomas nuolatinis ryšys, stiprinamas bendradarbiavimas ir informacijos mainai su tinklo atstovais. Migracijos informacijos centro sukurtu internetinio puslapio Lietuvos regionų skiltyje teikiama aktuali informacija apie kiekvieną Lietuvos savivaldybę ir joje vykdomas iniciatyvas grįžusiems lietuviams. 2018 m. buvo suteikta 2 131 konsultacija, o tai daugiau kaip du kartus viršijo 2017 m. rezultatą – buvo suteikta 1 050 konsultacijų. Praeitais metais įrengta nemokama telefono linija skambinantiesiems iš Jungtinės Karalystės – tai ypač aktualu Jungtinėje Karalystėje gyvenantiems Lietuvos Respublikos piliečiams, ketinantiems grįžti į Lietuvą. Migracijos informacijos centro veikla buvo pristatyta Norvegijos, Kaliningrado, Austrijos ir Lenkijos lietuvių bendruomenėms, aptarti aktualūs ten gyvenantiems ir ketinantiems grįžti asmenims.

Pažymėtina, kad Migracijos informacijos centro vykdoma veikla prisideda prie grįžtamosios migracijos skatinimo ir jos rezultatai (nuolat augantys konsultacijų, apsilankymų internetiniame puslapyje skaičius ir kt.) rodo, kad būtina didinti centro žinomumą, užtikrinti didesnę finansavimą centro teikiamų paslaugų Lietuvos išeivijai sklaidai.

2018 m. vyko aktyvus pasirengimas galimam Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės (toliau – JK) **išstojimui iš Europos Sąjungos** (toliau – Brexit). Atsižvelgdamos į didelę lietuvių bendruomenę JK, institucijos pagal kompetenciją ėmėsi priemonių, kad JK gyvenantys Lietuvos Respublikos piliečiai gautų išsamią informaciją apie galimus pokyčius dėl

Brexit, aptarti komunikacijos plano projekto ir vieningo informacinio paketo rengimo klausimai. Nuspręsta, kad reaguojant į augantį su Brexit susijusių paklausimų skaičių, būtina stiprinti Migracijos informacijos centro „Renkuosi Lietuvą“ pajėgumus, kad šis centras taptų pagrindine institucija, teikiančia grįžtantiems Lietuvos Respublikos piliečiams aktualią informaciją apie sąlygas Lietuvoje.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos duomenimis, 2018 m. pavasario semestre Lietuvos aukštosiose mokyklose mokėsi ir paramą studijoms gavo 158 užsienio lietuviai: iš Lenkijos – 54, Rusijos Federacijos – 21, Baltarusijos – 14, po 9 iš Vokietijos ir Ukrainos, Didžiosios Britanijos – 8, JAV – 7, Izraelio – 5, po 4 iš Ispanijos, Kazachstano, Norvegijos, Latvijos – 3, po 2 iš Airijos, Brazilijos, Čekijos, Kanados, Prancūzijos, Švedijos, po vieną iš Gruzijos, Moldovos, Urugvajaus, Venesuelos. 2018 m. rudens semestre Lietuvos aukštosiose mokyklose mokėsi ir paramą studijoms gavo 147 užsienio lietuviai: iš Lenkijos – 42, Rusijos Federacijos – 26, Baltarusijos – 17, Didžiosios Britanijos – 9, Ukrainos – 8, Vokietijos – 7, po 4 iš Izraelio, JAV, Norvegijos, po 3 iš Ispanijos ir Kazachstano, po 2 iš Airijos, Belgijos, Brazilijos, Kanados, Latvijos, Prancūzijos, Švedijos, po vieną iš Čekijos, Danijos, Moldovos, Urugvajaus, Venesuelos, Vengrijos.

Parama studijoms paskirta visiems jos prašiusiems ir atitikusiems nustatytus paramos teikimo kriterijus užsienio lietuviams, studijuojantiems Lietuvoje. Taip pat skirtas finansavimas šių studentų sėkmingai adaptacijai ir integracijai Lietuvoje.

2018–2019 m. Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose mokosi 427 grįžusių lietuvių – Lietuvos Respublikos piliečių ir lietuvių kilmės asmenų migrantų. Grįžę lietuviai migrantai mokosi 161 bendrojo ugdymo mokykloje 40 savivaldybių. Daugiausia lietuvių migrantų mokosi Lietuvos didžiųjų miestų savivaldybių mokyklose: Vilniuje mokosi 182 lietuviai migrantai 41 bendrojo ugdymo mokyklose; Kaune – 54 lietuviai migrantai 19 mokykloje; Klaipėdoje – 37 lietuviai migrantai 16 mokyklų, Šiauliuose – 23 lietuviai migrantai 9 mokyklose, Mažeikių r. savivaldybės 5 mokyklose mokosi 12 lietuvių migrantų; Visagino 9 mokyklose – 11 lietuvių migrantų; 8 lietuviai migrantai mokosi ir Alytaus miesto ir Kauno r. savivaldybėse mokyklose; kitose savivaldybėse mokosi 6–1 lietuviai migrantai. Šalies, iš kurios mokynys atvyko, pateikti nėra galimybės, nes iki šiol tokie duomenys nebuvo renkami.

Ekonomikos ir inovacijų ministerija 2018 m. atliko viešąjį bendradarbiavimo su lietuvių diasporos profesionalais plėtros paslaugų pirkimą. Jį laimėjo ir paslaugas suteikė VšĮ „Global Lithuanian Leaders“, su kuria 2018 m. liepos 5 d. buvo pasirašyta paslaugų pirkimo sutartis. VšĮ „Global Lithuanian Leaders“ 2018 m. pritraukė 300 naujų narių į verslo profesionalų kontaktų tinklą, juos įtraukė į 5 Eksporto klubų veiklą; Lietuvos diasporos profesionalai suteikė 30-iai Lietuvos įmonių konsultacijas apie eksporto plėtrą tikslinėse rinkose.

Įgyvendindama Vyriausybės programos įgyvendinimo plane, patvirtintame Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167, numatyto darbo Nr. 4.2.8 „Talentų pritraukimo ir išlaikymo Lietuvoje sistemos sukūrimas“ priemones, skirtas talentams pritraukti, jų integracijai, imigracijos modeliui gerinti, paskatų sistemai grįžtantiems talentams sukurti, Ekonomikos ir inovacijų ministerija kartu su VšĮ „Investuok Lietuvoje“ įgyvendina tris priemonių strateginius projektus, skirtus grįžtamajai migracijai skatinti, grįžusių Lietuvos piliečių integracijai (projektais taip pat siekiama didinti ir užsienio aukštos kvalifikacijos specialistų atvykimą ir jų integraciją Lietuvoje) ir migracijos procedūroms gerinti: „Paskatų sistemos, skirtos aukštos kvalifikacijos specialistams pritraukti, sukūrimas“, „Imigracijos modelio, skirto aukštos kvalifikacijos specialistams ir jų šeimoms pritraukti, gerinimas“, „Į Lietuvą sugrįžusių ir atvykusių aukštos kvalifikacijos darbuotojų

ir jų šeimų integravimo modelio sukūrimas“. Projektas „Talentų pritraukimo padalinio įkūrimas ir įveiklinimas“ 2018 m. pabaigoje baigtas įgyvendinti.

Įgyvendinant projektus identifikuotos paskatos ir numatytos priemonės, **kurios skatintų į Lietuvą grįžti išvykusius piliečius ir jų šeimos narius**, parengtos integracijos priemonės, skirtos grįžusių asmenų ir jų šeimos narių reintegracijai į visuomeninį gyvenimą ir darbo rinką, taip pat parengti pasiūlymai dėl migracijos procedūrų gerinimo. Numatoma, kad projektai bus baigti įgyvendinti ir paskatų sistemos, imigracijos ir integracijos modelių priemonės bus patvirtintos iki 2019 m. pabaigos. Projektus rengiamasi įgyvendinti iki 2020 m. III ketv. pabaigos.

Nustatyta rizika, kad įgyvendinant projektą „**Paskatų sistemos, skirtos aukštos kvalifikacijos specialistams pritraukti, sukūrimas**“ nebus skirta lėšų jame numatytoms paskatoms, susijusioms su 100 talentų pritraukimo akcija ir persikėlimo išlaidų kompensavimu, užtikrinti, todėl šios priemonės gali būti neįgyvendintos. Siekiant valdyti nustatytą riziką, priimtas sprendimas kreiptis į susijusias institucijas raštu ir prašyti įvardyti galimus teisės aktų pakeitimus, kuriuos atlikus būtų nustatytos paskatos aukštos kvalifikacijos specialistams į Lietuvą pritraukti.

2. IMIGRACIJOS SRITIS

2018 m. priimti įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimai ir šio įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai, **kuriais supaprastintos imigracijos taisyklės užsieniečiams, kurie atvyksta pagal ES ar jos valstybių narių savanoriškos veiklos programas, studijų ar stažuotės tikslais, atlikti mokslinius tyrimus, ar eksperimentinės plėtros darbus mokslo ir studijų institucijose**: nustatyti trumpesni prašymų išduoti leidimus laikinai Lietuvos Respublikoje (toliau – leidimas laikinai gyventi) gyventi nagrinėjimo terminai, užsieniečiai, Lietuvoje baigę studijas arba mokslinius tyrimus ar eksperimentinės plėtros darbus, gali gauti leidimą laikinai gyventi dar 12 mėnesių laikotarpiui (šiuo laikotarpiu užsieniečiai gali ieškoti darbo arba pradėti veiklą kaip savarankiškai dirbantys asmenys); užsieniečių, studijuojančių doktorantūroje, šeimos nariai gali kreiptis dėl leidimų laikinai gyventi lengvesnėmis sąlygomis (šeimos nariui, pas kurį atvykstama šeimos susijungimo tikslu, netaikomi reikalavimai būti pragyvenus Lietuvos Respublikoje pastaruosius 2 metus, turėti ne mažiau kaip vienus metus galiojantį leidimą laikinai gyventi ir turėti pagrįstas perspektyvas įgyti teisę nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje).

2018 m. gruodžio 20 d. Seimas priėmė Vidaus reikalų ministerijos parengtas **įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“** pataisas, kuriomis buvo sudarytos teisinės prielaidos įgyvendinti migracijos procesų valdymo sistemos reformą, taip pat **patobulintas užsieniečių teisinės padėties teisinis reguliavimas** – atsisakyta perteklinių procesų ir reikalavimų, siekiant paslaugų kokybės, administracinės naštos mažinimo, procedūrų supaprastinimo ir resursų taupymo (atsisakyta perteklinės kvietimo užsieniečiui atvykti į Lietuvą tvirtinimo policijos migracijos tarnybose procedūros, atsisakyta darbdaviams nustatyto reikalavimo registruoti su užsieniečiu sudarytas darbo sutartis Užimtumo tarnyboje, kaip perteklinio ir sukuriančio nepagrįstą papildomą naštą darbdaviui; patobulintos nuostatos dėl užsieniečių darbo Lietuvoje, reglamentuojant galimybę užsieniečiui, turinčiam leidimą laikinai gyventi, keisti darbdavį ar darbo pareigas, dirbti pagal darbo keliams darbdaviams sutartis, kaip tai reglamentuota Darbo kodekse; sumažinta administracinė našta darbdaviams nustatant, kad darbdavys, kreipdamasis dėl leidimo dirbti, gali pateikti ne dokumentus, bet informaciją, patvirtinančią, kad trečiosios šalies pilietis atitinka darbdavio keliamus kvalifikacinius reikalavimus; atsižvelgiant į stebimą piktnaudžiavimą, užsieniečiui iš užsienio valstybės, kuri nėra ES ar Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybė narė, įmonės atsiunčiamam laikinai dirbti į įmonę Lietuvos Respubliką pagal tarp šių įmonių sudarytą sutartį dėl paslaugų teikimo ar darbų atlikimo (komandiruojamam), gražinta pareiga gauti leidimą dirbti.

Siekiant išspręsti problemas, su kuriomis ES valstybių narių piliečiai susiduria naudodamiesi privačių įstaigų ir valstybės institucijų teikiamomis paslaugomis (ES valstybių narių piliečiams jų teisei laikinai ar nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje išduodamos pažymos nebuvo pakankamai gerai apsaugotos, nebuvo įdiegtos galimos technologinės naujovės, kurios mažintų klastojimo tikimybę ir sudarytų galimybę užsieniečiams naudotis elektroninėmis administracinėmis ir viešosiomis paslaugomis), minėtais **įstatymo pakeitimais buvo įtvirtinta, kad nuo 2019 m. kovo 1 d. ES valstybių narių piliečiams bus pradėti išduoti naujo pavyzdžio dokumentai** – teisės laikinai arba nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje pažymėjimai, kuriuose elektroniniu būdu fiksuojami Europos Sąjungos (ES) valstybės narės piliečio biometriniai duomenys tapatybei patvirtinti – veido atvaizdas ir dviejų pirštų atspaudai.

Įsigaliojus vidaus reikalų ministro įsakymu patvirtinto tvarkos aprašo, reglamentuojančio leidimų laikinai gyventi išdavimą, pakeitimams, **supaprastinta leidimų laikinai gyventi išdavimo procedūra užsieniečiams, kurie ketina dirbti aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujantį darbą**, – jiems suteikta galimybė tuo pačiu metu Migracijos departamente pateikti dokumentus dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo ir dokumentus dėl Užimtumo tarnybos sprendimo dėl jo atitikties darbo rinkos poreikiams Lietuvos Respublikoje įvertinimo priėmimo, t. y. įdiegtas vieno langelio principas. Taip pat buvo nustatyta, kad užsieniečiams, kurie ketina dirbti aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujantį darbą, ir jų šeimos nariams, jeigu jie užsienio valstybėje, iš kurios atvyksta, nebuvo teisti, nereikia kartu su prašymu išduoti leidimą laikinai gyventi pateikti užsienio valstybės kompetentingos institucijos išduotos pažymos, kad šioje valstybėje užsienietis nebuvo teistas. Kartu su prašymu išduoti leidimą laikinai gyventi tam tikri dokumentai (šeiminius ryšius patvirtinantys dokumentai, banko pažyma, teistumo pažyma, jeigu užsienietis nebuvo teistas) gali būti pateikti surašyti originalia anglų kalba arba gali būti pateiktas kita kalba surašyto šių dokumentų vertimas į anglų kalbą, patvirtintas vertėjo parašu.

2018 m. sausio 3 d. įsigaliojo vidaus reikalų ministro ir užsienio reikalų ministro įsakymu patvirtinto Vazos išdavimo tvarkos aprašo pataisos, kuriomis **supaprastintos ir paspartintos imigracijos procedūros užsieniečiams, kurie atvyksta dirbti – reglamentuotas Patvirtintų įmonių sąrašo sudarymas**. Užsieniečiams, atvykstantiems į įmones, esančias Patvirtintų įmonių sąrašė, taikomi mažesni reikalavimai dėl dokumentų pateikimo, trumpiau nagrinėjami prašymai (užsieniečiai, atvykstantys dirbti į įmonę, įtrauktą į patvirtintų įmonių sąrašą, nacionalinę vizą gali gauti supaprastintomis sąlygomis, t. y. pateikiant mažiau dokumentų (nereikalaujama pateikti turimas lėšas ar reguliarias pajamas patvirtinančių dokumentų, leidimo dirbti Lietuvos Respublikoje, užsieniečio profesinę kvalifikaciją patvirtinančio dokumento), nei kiti užsieniečiai, siekiantys gauti nacionalinę vizą darbo pagrindu).

Atlikus nuostatų, susijusių su Patvirtintų įmonių sąrašu, praktinio įgyvendinimo stebėseną, įvertinus nustatytų procedūrų trūkumus ir siekiant užkirsti kelią į Patvirtintų įmonių sąrašą įtrauktiems juridiniams asmenims piktnaudžiauti supaprastinta nacionalinių vizų išdavimo į juos dirbti atvykstantiems užsieniečiams tvarka, Vizų išdavimo tvarkos aprašo pakeitimais nustatyti griežtesni patikrinami kriterijai, kuriuos turi atitikti juridiniai asmenys tam, kad būtų įtraukti į Patvirtintų įmonių sąrašą (pvz., turėti užsieniečių įdarbinimo patirties, pelno siekiančią veiklą vykdyti ne trumpiau kaip 3 metus ir pan.). Reglamentuota, kad į šį sąrašą negali patekti ne tik juridiniai asmenys, kurie bausti už leidimą dirbti nelegalų darbą ar už leidimą dirbti nelegaliai trečiųjų šalių piliečiams, bet ir tie juridiniai asmenys, kurie per pastaruosius 5 metus įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažinti kaltais dėl Lietuvos Respublikoje nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių darbo, nusikaltimų, susijusių su prekyba žmonėmis, neteisėto vertimosi komercine, ūkine,

finansine ar profesine veikla, neteisėtos juridinio asmens veiklos, apgaulingo apskaitos tvarkymo ar papirkimo, dėl tokių nusikalstamų veikų padarymo juridiniam asmeniui yra pareikšti įtarimai.

Nuo 2017 m. pradžios veikianti **Startuolių vizos** („Startup Visa“) procedūra padeda suteikti lankstesnių migracijos galimybių aukštą pridėtinę vertę kuriančioms įmonėms. VŠĮ „**Versli Lietuva**“ įdiegė specialią platformą šiai Startuolių vizos procedūrai įgyvendinti. 2018 m. VŠĮ „Versli Lietuva“ įvertino 178 užsieniečių, norinčių Lietuvoje steigti startuolius, paraiškas, iš jų 41 – teigiamai (2018 m. veiklą vykdė 17 startuolių iš Pietų Korėjos, Rusijos, Ukrainos, Kinijos, Pakistano, Australijos ir kt.).

2018 m. liepos 11 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 695 buvo atnaujintas **Profesijų, kurioms būtina aukšta profesinė kvalifikacija, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašas**, į kurį įtrauktos 49 profesijos (2017 m. buvo įtrauktos 27 profesijos).

Užimtumo tarnybos direktoriaus kas pusmetį **tvirtinamame trūkstamų profesijų sąrašė** 2018 m. I pusmetyje buvo numatyta 14 profesijų: suvirintojai, metalinių laivų korpusų surinkėjai, siuvėjai, tarptautinio krovinių vežimo transporto priemonės vairuotojai, betonuotojai, elektrikai, metalinių konstrukcijų montuotojai, pastatų apšiltintojai, plytų mūrininkai, plytelių klojėjai, stogdengiai, suvirintojai, tinkuotojai, tinkuotojai apdailininkai; II pusmetyje – 13 profesijų: suvirintojai, metalinių laivų korpusų surinkėjai, siuvėjai, skerdikai, tarptautinio krovinių vežimo transporto priemonės vairuotojai, betonuotojai; elektrikai, metalinių konstrukcijų montuotojai, stogdengiai, suvirintojai, tinkuotojai, tinkuotojai apdailininkai, izoliuotojai.

2018 m. **sumažintas laisvų darbo vietų registravimo laikas** iki 5 darbo dienų, taip pat nuo 28 kalendorinių dienų iki 7 darbo dienų **sumažinti dokumentų nagrinėjimo terminai dėl leidimų dirbti** užsieniečiams išdavimo bei dėl sprendimo dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams priėmimo. Trūkstant kvalifikuotos darbo jėgos, šis pakeitimas leido darbdaviams greičiau užpildyti laisvas darbo vietas, kai į jas neatsiranda Lietuvos arba ES piliečių, įdarbinant užsieniečius iš trečiųjų šalių. Be to, buvo pailginti dokumentų pateikimo terminai darbdaviams: darbdaviai dokumentus dėl sprendimo dėl užsieniečio darbo atitikties darbo rinkos poreikiams gali pateikti ne anksčiau kaip prieš 5 mėnesius ir ne vėliau kaip prieš vieną mėnesį iki leidimo dirbti galiojimo laiko pabaigos. Šis termino pakeitimas leido darbdaviams anksčiau pradėti tvarkyti dokumentų pateikimą Migracijos departamentui dėl leidimo laikinai gyventi užsieniečiui gavimo.

Įvertinus darbdavių poreikį, socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintas sezoninių darbų sąrašas buvo papildytas naujomis sezoninėms veiklomis – laukinių nemedieninių produktų rinkimas, durpių gavyba, kelių ir automagistralių tiesimas, kino filmų, vaizdo filmų ir televizijos programų gamyba, pagamintų kino filmų, vaizdo filmų ir televizijos programų meninis apipavidalinimas, taip pat – ūkio gyvulių šėrimas ir priežiūra, pieninių galvijų auginimas, miško medžių auginimas ir kita miškininkystės veikla, kitų daugiamečių augalų auginimas.

Siekiant įgyvendinti Ministro Pirmininko 2018 m. kovo 5 d. potvarkiu Nr. 43 sudarytos tarpinstitucinės darbo grupės pasiūlymus dėl Lietuvos Respublikos migracijos procedūrų tobulinimo, parengti ir Vyriausybei pateikti įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ ir kitų susijusių įstatymų projektai, kuriais siekiama tobulinti esamą reglamentavimą dėl trečiųjų šalių atvykimo darbo ar kitos teisėtos veiklos tikslais, įgyvendinti priemones, kurios leistų supaprastinti ir pagreitinti imigracijos procedūras, kartu mažinti galimybes jomis piktnaudžiauti ir stiprinti užsieniečių teisėto buvimo kontrolę (nustatyti palankias sąlygas apsigyvenimui darbo, verslo ar kitos teisėtos veiklos pagrindais ekonomiškai stipriausių šalių, kurioms taikomas bevizis režimas, piliečiams; įtvirtinti teisinį pagrindą patvirtintų įmonių sąrašo sudarymui, kuris leistų paspartinti procedūras ir taikyti mažiau formalumų užsieniečiams, atvykstantiems dirbti į įmones,

įtrauktas į šį sąrašą, išduodant nacionalines vizas ir leidimus laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje; supaprastinti reikalavimus išduodant trečiųjų šalių piliečiams leidimus dirbti arba leidimus gyventi; nustatyti aiškų reglamentavimą dėl užsieniečio teisės dirbti trumpalaikio buvimo Lietuvos Respublikoje laikotarpiu (bevizio buvimo atveju, buvimo su Šengeno viza ar kitu dokumentu, suteikiančiu teisę būti Lietuvos Respublikoje ne ilgiau kaip 90 dienų per 180 dienų laikotarpį); supaprastinti užsieniečio, Lietuvos Respublikoje baigusio studijas ar mokymąsi pagal profesinio mokymo programą, sąlygas gauti leidimą laikinai gyventi darbo pagrindu; nustatyti ilgesnį leidimo laikinai gyventi terminą užsieniečiui, užsiimančiam teisėta veikla, susijusia su naujų technologijų ar kitų Lietuvos Respublikos ūkio ar socialinei plėtrai reikšmingų naujovių diegimu (startuoliui) (startuolis leidimą laikinai gyventi galėtų turėti trejus metus); nustatyti kvotų įvedimo trūkstamų profesijų trečiųjų šalių piliečiams mechanizmą.

Ministro Pirmininko 2018 m. kovo 5 d. potvarkiu Nr. 41 sudaryta tarpinstitucinė darbo grupė parengė Lietuvos Respublikos piliečių, lietuvių kilmės asmenų ir asmenų, turinčių teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę, bei jų šeimos narių perkėlimo iš humanitarinės krizės apimtų šalių ar regionų į Lietuvos Respubliką teisinio reguliavimo gaires. Atsižvelgiant į šių gairių nuostatas, Užsienio reikalų, Vidaus reikalų ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengė **Lietuvos Respublikos asmenų perkėlimo į Lietuvos Respubliką įstatymo ir kitų susijusių įstatymų projektus**, kuriais siekiama reglamentuoti tokių asmenų perkėlimo į Lietuvos Respubliką ir valstybės pagalbos teikimo jų integracijai sąlygas ir mechanizmą.

3. PRIEGLOBSČIO (TARPTAUTINĖS APSAUGOS) SRITIS

Užsienio reikalų ministerija kartu su Vidaus reikalų ministerija dalyvavo derybose dėl Visuotinių susitarimų dėl **migracijos bei pabėgėlių klausimų**, užsitikrinant, kad galutiniuose dokumentuose būtų sėkmingai atspindėtos Lietuvos pozicijos.

2018 m. esminių pokyčių prieglobsčio Lietuvoje Respublikoje srityje nevyko. **Vyriausybė 2018 m. kovo 14 d. nutarimu Nr. 229 pritarė 1077 užsieniečių perkėlimui į Lietuvos Respublikos teritoriją iki 2019 m. spalio 31 d.** 2018 m. iš Turkijos į Lietuvos Respubliką perkelta 18 asmenų (perkelti visi asmenys, kurių bylos buvo gautos iš Turkijos).

Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimais buvo sudaryta galimybė **prieglobsčio prašytojus apgyvendinti kitose apgyvendinimo vietose** (ne Valstybės sienos apsaugos tarnybos Užsieniečių registracijos centre). Vyriausybės nutarimu buvo nustatyti atitinkami reikalavimai tokioms apgyvendinimo vietoms ir prieglobsčio prašytojų priėmimo jose sąlygoms, įskaitant materialinėms priėmimo sąlygoms užtikrinti skiriamų lėšų dydžius. Įgyvendinant minėtų teisės aktų nuostatas, 2018 m. su viešuosius pirkimus laimėjusiomis Vilniaus arkivyskupijos CARITAS, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija ir Maltos ordino pagalbos tarnyba Vidaus reikalų ministerija pasirašė susitarimą dėl apgyvendinimo paslaugų teikimo ir priėmimo sąlygų užtikrinimo. **Vykdam šią sutartį, 2018 m. buvo apgyvendintas 31 prieglobsčio prašytojas.** Paslaugų teikėjui vykdam sutartyje numatytas veiklas dėl apgyvendinimo ir priėmimo sąlygų prieglobsčio prašytojams užtikrinimo, buvo sumažintas krūvis Valstybės sienos apsaugos tarnybos Užsieniečių registracijos centrui, kuris 2018 m. buvo visiškai užpildytas ir viršijo savo priėmimo sąlygų pajėgumus. Be to, Vidaus reikalų ministerija **sudarė sutartį su Pabėgėlių priėmimo centru, kuriame praėjusiais metais buvo apgyvendinta 150 prieglobsčio prašytojų.**

Gerinamos priėmimo sąlygos pasienio kontrolės punktuose, kur prieglobsčio prašytojai laukia Migracijos departamento sprendimo dėl jų teisinės padėties: įsigyta įvairių priemonių, būtinų prieglobsčio prašytojams tinkamai priimti ir laikinai apgyvendinti, Vilniaus oro uosto pasienio kontrolės punkte įrengtos dvi papildomos patalpos prieglobsčio prašytojams. Organizuojant sklandų prieglobsčio procedūros įgyvendinimą pasienio kontrolės punktuose, struktūriniai padaliniai aprūpinti priemonėmis (pirmosios pagalbos rinkiniais, kraujospūdžio aparatais, buitine technika, maisto paketais), būtinomis prieglobsčio prašytojus tinkamai priimti ir apgyvendinti.

Siekiant, kad prieglobsčio prašytojų priėmimo ir apgyvendinimo sąlygos atitiktų teisės aktų reikalavimus, 2018 m. Valstybės sienos apsaugos tarnyba vykdė ES Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo 2014–2020 metų nacionalinės programos lėšomis finansuojamas projektą „Prieglobsčio prašytojų apgyvendinimo sąlygų gerinimas“ (Pažeidžiamų asmenų bendrabučio statyba), kuriuo **Užsieniečių registracijos centre buvo visiškai pastatytas ir įrengtas naujas pastatas, skirtas pažeidžiamiesiems, turintiems ypatingų poreikių, asmenims**. Pastatas aprūpintas baldais, buitine technika ir šios tikslinės grupės atstovų užimtumui organizuoti reikalingomis priemonėmis. Taip pat buvo vykdomas ES Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo 2014–2020 metų nacionalinės programos lėšomis finansuojamas projektas „Prieglobsčio prašytojų apgyvendinimo sąlygų gerinimas (esamo statinio paprastas remontas)“, kurią įgyvendinant buvo atlikti Užsieniečių registracijos centro prieglobsčio prašytojų bendrabučio I a. paprastojo remonto darbai, sutvarkytos socialinio darbo patalpos (užimtumo veikloms), įrengtos atskiros gyvenamosios patalpos neįgaliajam asmeniui, padidintas bendras apgyvendinimo pajėgumas bendrabutyje (leisiantis vienu metu apgyvendinti iki 90 žmonių).

2018 m. buvo tęsiamas 2012 m. Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių komisaro valdybos vykdyto **projekto „Prieglobsčio suteikimo sprendimų kokybės Lietuvoje gerinimas“** rekomendacijų įgyvendinimas bei bendradarbiavimas su šia institucija. Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių komisaro valdyba organizavo seminarą pabėgėlių teisės klausimais, aptartos 2018 m. aktualijos (grėsmės vertinimas atsižvelgiant į aktualius ESTT ir EŽTT sprendimus) bei kitos praktiniame darbe išskylančios problemos.

Praėjusiais metais **buvo keliama darbuotojų, dirbančių su prieglobsčio prašytojais, nagrinėjančių prieglobsčio prašymus, kvalifikacija**, parengtos metodinės gairės, skirtos prieglobsčio prašymus nagrinėjantiems asmenims. Siekiant tobulinti prieglobsčio prašytojų priėmimo ir tarptautinės apsaugos suteikimo procedūras, 2018 m. Migracijos departamento Prieglobsčio skyriaus darbuotojai kartu su kitų valstybės institucijų atstovais dalyvavo įstaigų, priimančių prašymus suteikti prieglobstį, pareigūnų mokymuose. 6 Migracijos departamento Prieglobsčio skyriaus valstybės tarnautojai dalyvavo 8 EASO mokymuose apklausų technikos tobulinimo, informacijos apie kilmės šalis rinkimo, Dublino III reglamento nuostatų įgyvendinimo, įrodymų vertinimo ir kt. klausimais. 2018 m. balandžio 13 d. Lietuvos policijos mokykloje organizuoti migracijos tarnybų darbuotojų kvalifikacijos kėlimo kursai dėl prieglobsčio procedūrų migracijos tarnyboje, aptartos pasitaikančios klaidos ir trūkumai. Kaip ir kiekvienais metais Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai dalyvavo kvalifikacijos tobulinimo kursų programoje, susitikimuose su JTVPK ir LRKD atstovais užsieniečio teisės pateikti prieglobsčio prašymą pasienio kontrolės punktuose įgyvendinimo klausimais ir dalyvavo dviejuose jų organizuojuose seminaruose „Prieglobsčio prašytojai pasienyje. Standartai ir praktika“. 2018 m. Valstybės sienos apsaugos tarnybos struktūriniuose padaliniuose darbo vietose pareigūnams pravesti mokymai, stiprinantys jų gebėjimus pirminių veiksmų atlikimo prieglobsčio procedūroje.

4. UŽSIENIEČIŲ INTEGRACIJOS SRITIS

Nuosekliai siekdama teigiamų rezultatų užsieniečių integracijos srityje tam, kad būtų užtikrintas užsieniečių integracijos politikos tęstinumas, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija parengė **Užsieniečių integracijos į visuomenę 2018–2020 metų veiksmų planą**. Veiksmų plano tikslas – tobulinti užsieniečių integracijos įgyvendinimą ir užtikrinti sėkmingą jų integraciją į visuomenę. Veiksmų plane aptartos su užsieniečių integracija susijusios problemos (pavyzdžiui, prieglobsčio prašytojų teisės dirbti klausimo išsprendimas, pasyvus savivaldybių dalyvavimas prisidedant prie užsieniečių integracijos klausimas, kalbinių įgūdžių stoka, neigiamos darbdavių ir darbuotojų nuostatos užsieniečių atžvilgiu) ir numatytos 34 priemonės problemoms spręsti. Veiksmų plano priemonėmis planuojama tobulinti teisėkūrą ir procesus užsieniečių ir prieglobsčio gavėjų integracijos srityje, gerinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą užsieniečių ir prieglobsčio gavėjų integracijos srityje, tobulinti užsieniečių ir prieglobsčio gavėjų integraciją į darbo rinkos sistemą ir gerinti jų integracijos į darbo rinką rezultatus, gerinti prieglobsčio gavėjų ir užsieniečių integraciją į švietimo sistemą, gerinti sąlygas užsieniečiams gauti socialines ir sveikatos priežiūros paslaugas, skatinti užsieniečių ir vietos bendruomenių bendradarbiavimą, mažinti diskriminaciją užsieniečių atžvilgiu, gerinti užsieniečių moterų integraciją, užtikrinant jų teises, vykdyti užsieniečių integracijos procesų ir politikos įgyvendinimo stebėseną bei tyrimus. Svarbu ir tai, kad prie veiksmų plano įgyvendinimo siūloma dalyvauti ir nevyriausybinėms organizacijoms (NVO).

Praėjusiais metais buvo **suplanuotos priemonės, kuriomis siekiama palengvinti užsieniečių integraciją per įtraukimą į socialinę ir ekonominę veiklą**. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija numatė įgyvendinti priemones: padidinti lietuvių kalbos kursų prieglobsčio gavėjams valandų skaičių, užtikrinti lietuvių kalbos kursų tęstinumą prieglobsčio gavėjams pakeitus gyvenamąją vietą, įvesti motyvacines priemones prieglobsčio gavėjams mokantis lietuvių kalbos, apsvarstyti galimybę savivaldybėms įvesti mažesnį verslo liudijimo mokestį fiziniams asmenims, nuomojantiems būstą prieglobsčio gavėjams, parengti informaciją ir organizuoti švietėjiškus mokymus moterims užsieniečiams joms suprantama kalba apie moterų ir vaikų teises Lietuvoje, apie galimybes derinti darbą ir mokslą su šeimos poreikiais, apie smurtą šeimoje, jų teises ir pagalbą.

Studentų registro duomenimis, 2018–2019 mokslo metais **Lietuvos aukštosiose mokyklose laipsnį suteikiančiose studijose studijuoja 6 166 studentai užsieniečiai** iš 118 šalių. Daugiausia jų yra iš Indijos – 959, Baltarusijos – 906, Ukrainos – 567, Vokietijos – 359, Izraelio – 283, Rusijos – 225, Švedijos – 205. Lyginant su praėjusiais mokslo metais pagal laipsnį suteikiančias studijų programas studijuojančių užsienio studentų padidėjimas sudaro 2,37 proc.

Dar 2 193 užsienio studentai minimu laikotarpiu atvyko dalinių studijų Lietuvos aukštosiose mokyklose (pagal ES programas, nacionalines stipendijų programas ar dvišalių institucinių susitarimų pagrindu). Tai irgi gerokai daugiau (19,7 proc.) lyginant su 2017–2018 mokslo metais (1 832). Per 2018 m. pavasario semestrą 158, per rudens semestrą – 147 užsieniečiai studijavo Lietuvos aukštosiose mokyklose ir gavo valstybės paramą (lyginant su 2017 m. tai yra 0,99 proc. daugiau).

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos įgaliota institucija Švietimo mainų paramos fondas (**toliau – Fondas) administruoja valstybės paramos (stipendijų ir išmokų studijoms) skyrimą, kuris reglamentuojamas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-690 „Dėl Valstybės paramos teikimo studijoms, akademiniam mobilumui ir lituanistiniam švietimui Lietuvoje ir užsienyje“**. Pagal II pakopos (magistrantūros) rėmimo programą 2018 m. magistrantūros studijoms **buvo numatyta skirti 40 stipendijų ir išmokų studijų kainai** Ukrainos piliečiams, **10 stipendijų ir išmokų studijų kainai** grupės šalių (Baltarusijos, Gruzijos); 10 stipendijų (be išmokų studijų kainai) Armėnijos, Azerbaidžano, Japonijos, Moldovos, Kinijos,

Korėjos, Izraelio piliečiams ir 10 stipendijų visų pirmiau išvardytų šalių piliečių vientisosioms studijoms.

2018–2019 m. m. 52 savivaldybių 241 **bendrojo ugdymo mokykloje mokosi 1 418 mokinių užsieniečių iki 18 metų**, tai sudaro padidėjimą 18 proc. Daugiausia mokinių užsieniečių mokosi Vilniuje: 76 mokyklose – 852 mokiniai užsieniečiai, tai sudaro 5,6 proc. daugiau nei 2017–2018 m. m.; Klaipėdos m. 19 mokyklų mokosi 140 mokinių užsieniečių (padidėjimas per metus 8,5 proc.); Kaune – 19 mokyklų mokosi 135 mokinių užsieniečių (padidėjimas per metus sudaro 16,4 proc.). Mokyklų, kuriose mokosi užsieniečiai, 2018–2019 m. m., palyginti su 2017–2018 m. m., padaugėjo 42; šis padidėjimas sudaro 18 proc.

5. KOVOS SU NETEISĖTA MIGRACIJA SRITIS

2018 m. gruodžio 7 d. Kijeve pasirašytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Ukrainos Ministrų Kabineto protokolas, kuriuo įgyvendinamas Europos Bendrijos ir Ukrainos susitarimas dėl asmenų readmisijos. Protokolu siekiama plėtoti Lietuvos Respublikos ir Ukrainos kompetentingų institucijų bendradarbiavimą vykdant asmenų, kurių buvimas Lietuvos Respublikos ar Ukrainos teritorijoje yra neteisėtas, readmisiją ir įgyvendinti Europos Bendrijos ir Ukrainos susitarimą dėl asmenų readmisijos. Po 2017 m. birželio 11 d., įsigaliojus beviziam režimui Ukrainos piliečiams į Šengeno erdvės valstybes, **pradėtas stebėti atvykstančių Ukrainos piliečių srauto augimas. Srautas per metus laiko išaugo 35,2 proc.** Absoliuti dauguma Lietuvoje nustatytų neteisėtai esančių Ukrainos piliečių viršija leistiną buvimo šalyje laiką. Tokių ukrainiečių atžvilgiu yra priimamas sprendimas dėl grąžinimo ir užsienietis įpareigojamas išvykti iš Lietuvos. Protokolas padės paprasčiau ir efektyviau vykdyti readmisijos procedūrą.

2018 m. gruodžio 7 d. Kijeve pasirašytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Ukrainos Ministrų Kabineto susitarimas dėl įdarbinimo ir bendradarbiavimo darbo migracijos srityje. Susitarimu siekiama stiprinti Lietuvos ir Ukrainos bendradarbiavimą, teikti abipusę pagalbą, užtikrinant susitariančiųjų šalių darbuotojų teisių ir interesų apsaugą bei kovojant su nelegaliu darbu. Susitarimas turės teigiamos įtakos Lietuvos ir Ukrainos verslo sąlygoms ir jo plėtrai, darbuotojai turės didesnę judėjimo laisvę, sumažės nelegalaus darbo rizika. Susitarimu siekiama užtikrinti, kad trečiųjų šalių piliečiai nebūtų išnaudojami, reglamentuojamas minimalus darbo užmokestis (šalies oficialiai paskelbtas kalendorinių metų vidutinis mėnesis bruto darbo užmokestis), siekiama stiprinti nelegalų darbą kontroliuojančių institucijų vaidmenį ir funkcijas; nustatomos privalomos komandiruočių darbuotojų darbo sąlygos darbo vietos valstybėje ir informavimo apie komandiruotus darbuotojus tvarka. Susitarime numatyta, kad šalys bendradarbiaus tiesiogiai arba per paskirtas kompetentingas įstaigas.

Valstybės sienos apsaugos tarnybos Užsieniečių registracijos centro pareigūnai, organizuodami vietnamiečių išsiuntimą, **susiduria su neteisėtai Lietuvos Respublikoje esančių bei sulaikytų Vietnamo Socialistinės Respublikos piliečių asmens tapatybės nustatymo ir grįžimo dokumentų gavimo problema.** Lietuvoje nėra Vietnamo Socialistinės Respublikos ambasados, todėl, sprendžiant klausimą dėl asmens tapatybės nustatymo bei grįžimo dokumento gavimo, bendradarbiaujama su Vietnamo Socialistinės Respublikos ambasada Lenkijoje. Siekiant spręsti problemas, susijusias su Vietnamo Socialistinės Respublikos piliečių asmens tapatybės nustatymu bei grįžimo dokumentų gavimu, 2018 m. sausio mėn. Užsieniečių registracijos centre įvyko susitikimas su Vietnamo Socialistinės Respublikos ambasados Lenkijos Respublikos atstovais, aptarti bendradarbiavimo, identifikavimo, supratimo memorandumo pasirašymo klausimai. 2018 m. liepos mėn. vyko Vietnamo Socialistinės Respublikos kompetentingų institucijų ir ambasados Lenkijoje atstovų vizitas, kurio metu buvo aptariamasi bendradarbiavimo

perspektyvos, atliktos Užsieniečių registracijos centre sulaikytų vietnamiečių identifikavimo procedūros (vadinamoji identifikavimo misija). Į šį susitikimą buvo įtraukti ir FRONTEX atstovai, kurie skatina ir palaiko tarptautinį bendradarbiavimą grąžinimo srityje. Vietnamo Socialistinės Respublikos atstovai atliko 6 asmenų, sulaikytų minėtame centre, identifikavimo veiksmus (identifikuotiems 3 Vietnamo Socialistinės Respublikos piliečiams išduoti grįžimo pažymėjimai, užsieniečiai išsiųsti į kilmės šalį).

Institucijų bendradarbiavimas su atitinkamomis Vietnamo Socialistinės Respublikos tarnybomis užtikrina sklandesnes procedūras vykdant neteisėtai esančių Vietnamo Socialistinės Respublikos piliečių išsiuntimą. Pažymėtina, praeitais metais buvo **susitarta dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Vietnamo Socialistinės Respublikos Vyriausybės susitarimo dėl piliečių readmisijos** (susitarimas pasirašytas 2019 m. sausio 23 d.), kuris yra ypač svarbus siekiant veiksmingiau kovoti su neteisėta migracija.

2018 m. gruodžio 20 d. Seimo priimtomis **įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“** ir kitų susijusių įstatymų pataisomis sudarytos teisinės prielaidos įgyvendinti migracijos procesų valdymo sistemos reformą, taip pat patobulintas užsieniečių teisinės padėties reguliavimas. Įstatyme buvo įtvirtinta, kad **valstybės politiką užsieniečių buvimo ir gyvenimo Lietuvos Respublikoje kontrolės srityje formuoja, jos įgyvendinimą koordinuoja ir kontroliuoja Vidaus reikalų ministerija**.

Atsižvelgiant į vykdomą migracijos procesų valdymo reformą, įstatyme taip pat nustatyta, kad užsieniečių buvimą ir gyvenimą Lietuvos Respublikoje kontroliuoja Migracijos departamentas ir Valstybės sienos apsaugos tarnyba, bendradarbiaudami su Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių institucijomis ir įstaigomis. **Policija** ir toliau lieka atsakinga už viešosios tvarkos priežiūrą, išvadų dėl užsieniečių keliamos grėsmės viešajai tvarkai teikimą ir Rusijos Federacijos piliečių vykimo iš Rusijos Federacijos teritorijos į Rusijos Federacijos Kaliningrado sritį ir atgal per Lietuvos Respublikos teritoriją kontrolę. Įstatyme **Migracijos departamentui suteikti įgaliojimai vykdyti administracinę teiseną** už Migracijos departamento sričiai priskirtų teisės nuostatų pažeidimus, taip pat **stiprinami Valstybės sienos apsaugos tarnybos įgaliojimai** – ši tarnyba bus atsakinga už neteisėtos užsieniečių migracijos prevenciją ir kontrolę visoje šalies teritorijoje, sulaikytų užsieniečių ir prieglobsčio prašytojų apgyvendinimą; priims sprendimus dėl užsieniečių išsiuntimo, grąžinimo ar įpareigojimo išvykti ir kontroliuos šių sprendimų įvykdymą; priims sprendimus uždrausti (neuždrausti) užsieniečiui atvykti į Lietuvos Respubliką; turės teisę įeiti į gyvenamąsias ar kitas patalpas, kai įtariama, kad jose gali būti laikomi ar gyventi neteisėtai šalyje esantys užsieniečiai, ar kai įtariama, kad užsieniečio sudaryta santuoka ar registruota partnerystė gali būti fiktyvi, atliktas įvaikinimas gali būti fiktyvus arba tose patalpose įsteigta fiktyvi įmonė. Nuostatos, susijusios su funkcijų perskirstymu tarp migracijos politiką įgyvendinančių institucijų įsigalios 2019 m. liepos 1 d.

Atsižvelgiant į praktikoje išryškėjusius piktnaudžiavimo imigracijos taisyklėmis atvejus, **įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pataisomis taip pat įtvirtinta**, kad: neleidžiama laikinojo įdarbinimo įmonėms sudaryti susitarimus su užsieniečiais, t. y. sudaryti laikinojo darbo sutarčių, kaip jos apibrėžiamos Darbo kodekse); fiziniai ir juridiniai asmenys, kviečiantys pas save užsieniečius, privalo prisiimti už juos atsakomybę – kviečiantis užsieniečių atvykti į Lietuvos Respubliką fizinis ar juridinis asmuo įsipareigoja pasirūpinti užsieniečio sveikatos draudimu ir atlyginti valstybės išlaidas, jeigu tokių būtų patirta ne tik dėl užsieniečio išsiuntimo ar grąžinimo į užsienio valstybę (įskaitant apgyvendinimo ir išlaikymo), bet ir jo gydymo; komandiruojamiems užsieniečiams taikomas leidimo dirbti reikalavimas (pagal įstatymo nuostatas užsieniečiui, kuris iš užsienio valstybės, kuri nėra ES ar Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybė narė, įmonės

atsiunčiamas laikinai dirbti į įmonę Lietuvos Respublikoje pagal tarp šių įmonių sudarytą sutartį dėl paslaugų teikimo ar darbų atlikimo (komandiruojamasis), nebuvo taikomas reikalavimas gauti leidimą dirbti – praktikoje buvo stebimas piktnaudžiavimas tokia atvykimo schema, kai nuolatinio pobūdžio darbui naudojami komandiruojami darbuotojai).

2018 m. sausio 25 d. įsigaliojo vidaus reikalų ministro įsakymo, kuriuo reglamentuota Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojų leidimo gyventi Europos Sąjungoje išdavimo tvarka. Siekiant **užkirsti kelią piktnaudžiauti migracijos procedūromis**, įsakymu nustatyta, kad, nagrinėjant prašymą dėl leidimo nuolat gyventi išdavimo, turi būti įvertinama, ar nėra pagrindo užsieniečiui panaikinti jo turimą leidimą laikinai gyventi. 2018 m. kovo 2 d. įsigaliojo Migracijos departamento direktoriaus įsakymas Nr. 3K-54 „**Dėl Kriterijų, kuriais vadovaujamosi nustatant, ar yra rimtas pagrindas manyti, kad gali kilti užsieniečio nelegalios migracijos grėsmė, vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo**“. Priėmus minėtą įsakymą, buvo nustatyti kriterijai, į kuriuos atsižvelgiama nagrinėjant užsieniečio prašymą išduoti ar pakeisti leidimą laikinai gyventi, prašymą išduoti leidimą nuolat gyventi, priimant sprendimą panaikinti užsieniečiui leidimą laikinai gyventi ir nustatant, ar yra rimtas pagrindas manyti, kad gali kilti užsieniečio nelegalios migracijos grėsmė. Įsakymo nuostatos padeda užtikrinti veiksmingą užsieniečių gyvenimo Lietuvos Respublikoje kontrolę, užkirsti kelią užsieniečiams piktnaudžiauti nustatytomis migracijos procedūromis, susijusiomis su užsieniečių gyvenimu Lietuvos Respublikoje.

Pagal naujai patvirtintą tvarką, reglamentuojančią leidimų laikinai gyventi išdavimą, patikrinimas, ar nėra rimto pagrindo manyti, kad įmonė, kurios dalyvis ar vadovas yra užsienietis, priimančioji įmonė, įsteigta Lietuvos Respublikoje, į kurią užsienietis perkeliamas įmonės viduje, arba priimantysis subjektas yra fiktyvi įmonė, **atliekamas ne visais atvejais, o tik tais, kai nustatomi tam tikri rizikos veiksniai** (patikrinimai dėl šių veiksnių atliekami visais atvejais) – pateikti įmonės steigimo dokumentuose nurodytos vykdomos veiklos Lietuvos Respublikoje dokumentai neįrodo, kad ši įmonė realiai vykdo veiklą; arba įmonė, priimančioji įmonė arba priimantysis subjektas turi mažiau kaip 5 darbuotojus; arba įmonės arba priimančiosios įmonės apdraustiesiems asmenims apskaičiuotų pajamų, nuo kurių turi būti priskaičiuotos socialinio draudimo įmokos, vidurkis yra mažesnis negu 1,5 minimaliosios mėnesinės algos dydžio; arba priimantysis subjektas įsteigtas vėliau kaip prieš vienus metus iki užsieniečio prašymo išduoti arba pakeisti leidimą laikinai gyventi pateikimo dienos.

Lietuva vis dar išlieka patraukli šalis užsieniečiams, siekiantiems bet kokiais būdais įteisinti savo buvimą Europos Sąjungoje. **Praktikoje vis dar stebimi ir nustatomi piktnaudžiavimo atvejai**, kai užsieniečiai, kurie siekia gauti ar pasikeisti leidimus laikinai gyventi ar nacionalines vizas, tik formaliai atitinka įstatyme „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ nustatytus nacionalinės vizos išdavimo, leidimo laikinai gyventi išdavimo ar pakeitimo pagrindus, tačiau jų pagrindinis atvykimo į Lietuvos Respubliką tikslas nėra gyventi ir dirbti Lietuvos Respublikoje. Pagal įstatymo nuostatas Užimtumo tarnybos sprendimo, kad užsieniečio darbas atitinka Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikius, nereikia užsieniečiui, kurio profesija yra įtraukta į profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašą pagal ekonominės veiklos rūšis. Kyla pagrįstų įtarimų, ar Lietuvos Respublikoje nėra steigiamos įmonės, į kurias atvyksta dirbti trečiųjų šalių piliečiai tik tam, kad užsieniečiai gautų Lietuvos Respublikos nacionalines vizas ar leidimus laikinai gyventi. Įgyvendinant teisės aktų, susijusių su kovos su piktnaudžiavimu teisėtos imigracijos galimybėmis, nuostatas, **vykdoma užsieniečių kontrolė** – atliekami atskirų užsieniečių grupių patikrinimai dėl galimo piktnaudžiavimo gaunant leidimus laikinai gyventi, Lietuvos Respublikos vizas. Migracijos departamentas, įgyvendindamas kovos su piktnaudžiavimu teisėtos imigracijos galimybėmis priemones, taip pat gavęs atitinkamus pranešimus apie užsieniečius,

nebeatitinkančius leidimo laikinai gyventi ar vizos išdavimo sąlygų, 2018 m. priėmė 1 951 (2017 m. – 2 197) sprendimą panaikinti leidimą laikinai gyventi, tarp jų 171 (2017 m. – 607) tuo pagrindu, kad įmonė, kurios dalyvis ar vadovas yra užsienietis, yra fiktyvi arba kad įmonė ar užsienietis nebeatitinka įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 45 straipsnio reikalavimų, 5 469 (2017 m. – 3 666) sprendimus panaikinti Lietuvos Respublikos vizą.

Vadovaujantis Lietuvos policijos generalinio komisaro 2015 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. 5-V-758 Policijos departamente atliekamas kiekvieno užsieniečio, siekiančio apsigyventi Lietuvoje, grėsmės viešajai tvarkai ar visuomenei vertinimas, taip pat pasirinktinai atliekamas Lietuvos Respublikoje jau gyvenančių užsieniečių grėsmės viešajai tvarkai įvertinimas. 2018 m. buvo įvertintas 18 471 užsienietis, iš jų dėl 74 pateiktos išvados, kad jie kelia grėsmę viešajai tvarkai ar visuomenei, 155 užsieniečiams pateikti įspėjimai dėl jų teisei priešingo elgesio (vėliau dėl jų bus atliekamas pakartotinis grėsmės viešajai tvarkai ar visuomenei vertinimas). **Pažymėtina, kad užsieniečių, dėl kurių atliekamas grėsmės viešajai tvarkai ar visuomenei vertinimas, skaičius nuolat didėja:** 2016 m. buvo atliktas 10 299, o 2017 m. – 16 283 užsieniečių grėsmės viešajai tvarkai vertinimas. Toks didelis pastaraisiais metais Policijos departamente gaunamų paklausimų dėl užsieniečių grėsmės viešajai tvarkai ir visuomenei įvertinimo augimas pareikalavo ir papildomų administracinių išteklių. Tikimasi, kad, Migracijos departamentui 2020 m. įdiegus bendrą Lietuvos migracijos informacinę sistemą ir gaunamų paklausimų bei išvadų dėl užsieniečių grėsmės viešajai tvarkai teikimo procedūrą perkėlus į šią sistemą, ji bus automatizuota ir tai sumažins administracinę našą.

Policijos departamente buvo nustatytos dvi prioritetinės 2018 m. migracijos procesų kontrolės veiklos kryptys svarbiausiems rizikos veiksniams mažinti. Viena iš jų – užsieniečių, kuriems suteikta teisė laikinai gyventi studijų ar profesinio mokymo pagrindais, kontrolė, siekiant nustatyti, ar nėra piktnaudžiaujama studento statusu, iš tiesų turint kitų tikslų Lietuvos Respublikoje ar kitose Šengeno erdvės valstybėse, ypač kai dėl pasikeitusio teisinio reglamentavimo ir efektyviau taikomų kontrolės priemonių užsieniečiams tampa sudėtingiau piktnaudžiauti kitais atvykimo ir apsigyvenimo Lietuvos Respublikoje pagrindais, pvz., steigiant ar įsigyjant fiktyvias įmones, darbo ir kt. **Pažymėtina, kad 2018 m. policijos įstaigose buvo atlikta 1 617 patikrinimų dėl fiktyvių įmonių, o tai yra 2 kartus daugiau nei 2017 m., kai patikrintos 706 įmonės, ir tai sumažino galimybes užsieniečiams piktnaudžiauti šiuo pagrindu.** Tuo tikslu Policijos departamentas pateikė rekomendacijas apskričių vyriausiųjų policijos komisariatų migracijos padalinių darbuotojams, nustatydamas kriterijus, kuriais vadovaudamiesi jie turėtų atlikti papildomus patikrinimo veiksmus, siekdami nustatyti, ar užsienietis nepiktnaudžiauja teise gauti leidimą laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje studijų ar mokymosi pagrindu.

Įgyvendinta antroji Policijos departamento **2018 m. migracijos procesų kontrolės veiklos kryptis svarbiausiems rizikos veiksniams mažinti** – skirti didesnę dėmesį užsieniečio veiklos kontrolei po vizos išdavimo, nes dalis užsieniečių, gavusių Lietuvos Respublikos nacionalines vizas užsienyje ar Lietuvoje esančiose vizų tarnybose darbo Lietuvos Respublikos įmonėse pagrindu, faktiškai nedirba tose įmonėse, o, tikėtina, išvyksta į kitas Šengeno erdvės valstybes. Policijos departamentas nuo 2018 m. sausio 1 d. prisijungė prie Lietuvos nacionalinių vizų informacinėje sistemoje atliekamų konsultacijų dėl Šengeno ar nacionalinės vizos išdavimo užsieniečiams, vertindamas, ar vizos prašantis užsienietis gali kelti grėsmę viešajai tvarkai ir visuomenei. **2018 m. įvykdytos konsultacijos dėl 19 591 vizos prašančio užsieniečio, iš jų 135 atvejais pateiktos išvados dėl užsieniečių keliamos grėsmės viešajai tvarkai ir visuomenei, kurių pagrindu vizos užsieniečiams nebuvo išduotos.** Taip pat, atliekant konsultacijas, buvo pastebėta tendencija, kad į įmones, kurios kviečia įsidarbinti užsieniečius, pastarieji, gavę vizas, vėliau į jas neatvykdavo arba

būdavo įdarbinti trumpam laikotarpiui ir atleidžiami, o vizos nepanaikintos, todėl, siekdamas užkirsti kelią tokiems piktnaudžiavimo atvejams, Policijos departamentas 2018 m. išsiuntė pavedimus į apskričių vyriausiuosius policijos komisariatų dėl 76 įmonių kvietimu 2 950 vizas gavusių užsieniečių patikrinimo. Policijos pareigūnams pradėjus aktyviai vykdyti kontrolės priemones ir inicijuoti pranešimus Migracijos departamentui dėl vizų naikavimo neįdarbintiems užsieniečiams, tokių piktnaudžiavimo atvejų pastaruoju metu labai sumažėjo.

Valstybės sienos apsaugos tarnyba pagal pateiktus Lietuvos Respublikos konsulinių įstaigų paklausimus vykdė išankstines konsultacijas prieš išduodama užsieniečiams vizas (toliau – VISION). 2018 m. Valstybės sienos apsaugos tarnyboje buvo gauti 12 376 paklausimai dėl vizų išdavimo, **386 atvejais buvo pateikti neigiami atsakymai dėl vizų išdavimo**. Dažniausiai vizas apgaulės būdu (pateikdami tikrovės neatitinkančius duomenis apie vykimo tikslą ir sąlygas bei kt.) 2018 m. ketino gauti 72 Egipto, 64 Turkijos, 57 Indijos, 29 Tadžikistano, 20 Irako, 17 Bangladešo, 13 Nigerijos, 11 Irano Islamo Respublikos, 10 Nepalo, 10 Sirijos Arabų Respublikos, 9 Uzbekistano, 8 Kirgizijos ir kt. šalių piliečiai. 2018 m. bendras rekomendacijų neišduoti vizų (neigiamų VISION konsultacijų) skaičius sudarė 3,1 proc.

Siekdama užtikrinti efektyvią, į kintančius migracijos srautus reaguojančią valstybės sienos apsaugą ir jos kirtimo kontrolę ir siekdama stiprinti kovą su neteisėta migracija bei kontrabanda, Valstybės sienos apsaugos tarnyba **2018 m. ypatingą dėmesį skyrė stacionarių sienos stebėjimo sistemų diegimui ir įrengimui prie išorės sienos su Rusijos Federacija**, siekiant užtikrinti nuolatinį informuotumą apie padėtį ties išorės siena, priimti reikiamus pajėgų reagavimo sprendimus, efektyviau panaudoti žmogiškąsias pajėgas ir racionaliau išnaudoti finansines galimybes (nuolatinį patruliavimą prie valstybės sienos keičia sienos stebėjimas ir reagavimas į pažeidimus). 2018 m. prie valstybės sienos su Rusijos Federacija įgyvendintas projektas, kurio metu 34 km ruože įdiegta sienos stebėjimo sistema Pagėgių pasienio rinktinės Vištyčio pasienio užkardoje. Įdiegus sistemą, 2018 m. pabaigoje stebima apie 53 proc. išorės sienos ilgio (arba 564 km), stebimos valstybės sienos dalis su Rusija dalis padidėjo iki 189,38 km, arba 63,73 proc., valstybės sienos ilgio su Rusija.

2018 m. Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, vykdydama **nelegalaus darbo kontrolės veiksmus, atliko 7 374 patikrinimus įvairiuose ekonominės veiklos sektoriuose. Jų metu buvo nustatyti 2 125 nelegaliai (neteisėtai) dirbę asmenys**, iš jų **229** trečiųjų šalių piliečių, ir tai sudaro **10,78 proc.** nuo visų nustatytų nelegaliai (neteisėtai) dirbusių asmenų skaičiaus bei 43,2 proc. daugiau nei 2017 m. (130). Didžioji dalis nustatytų užsieniečių dirbo statybos sektoriuje, kuris šalyje išlieka pačiu rizikingiausiu tiek nelegalaus darbo, tiek darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais, taip pat stebima tendencija, kad nelegaliai dirbančių užsieniečių daugėja maitinimo paslaugų teikimo veikloje bei apdirbamojoje pramonėje. **Apie 70 proc. nustatytų nelegaliai (neteisėtai) dirbusių užsieniečių sudaro Ukrainos Respublikos piliečiai**. Pažymėtina, kad daugiausiai Ukrainos piliečių nelegaliai (neteisėtai) dirbo statybos sektoriuje.

Nustatomų nelegaliai dirbančių užsienio šalių piliečių skaičiaus augimui turėjo įtakos keli veiksniai – geopolitinė situacija Ukrainoje, auganti kvalifikuotos darbo jėgos stoka statybų, transporto bei paslaugų sektoriuose. Pastebima tendencija, kad statybų sektoriuje Lenkijos įmonės komandiruoja darbuotojus iš Ukrainos į Lietuvą. Tyrimai parodė, kad darbuotojai iš Ukrainos dažniausiai nėra buvę Lenkijoje, ir nėra sudarę darbo sutarčių su Lenkijos įmone. Ukrainos darbuotojai, padedami tarpininkams, tiesiogiai atvyksta į Lietuvą.

Pažymėtina ir tai, kad **praktikoje susiduriama su galimais užsieniečių kvalifikaciją bei darbo patirtį įrodančiais dokumentų klastojimo atvejais**. Užimtumo tarnyba dėl galimai

suklastotų dokumentų kreipėsi į kompetentingas institucijas, tačiau nustatyti dokumentų klastojimo atvejus gana sudėtinga, nes daugeliu atvejų buvo atsisakyta pradėti ikiteisminius tyrimus arba negautas atsakymas iš užsienio kompetentingų institucijų, išdavusių kvalifikaciją arba darbo patirtį įrodančius dokumentus. Užimtumo tarnybos bandymas savarankiškai identifikuoti ir išaiškinti suklastotų dokumentų atvejus užima daug laiko ir sąnaudų.

6. INSTITUCINĖS SANDAROS IR BENDRADARBIAVIMO TOBULINIMO SRITIS

2018 m. rugpjūčio 1 d. Vyriausybės nutarimu sukurta Vyriausybės Migracijos komisija, sudaryta iš Vyriausybės kanclerio, vidaus reikalų, užsienio reikalų, socialinės apsaugos ir darbo bei ekonomikos ir inovacijų ministrų, vadovaujama vidaus reikalų ministro. Komisija padeda Vyriausybei priimti sprendimus, susijusius su šalies migracijos procesų valdymu, koordinuoja tarpinstitucinį bendradarbiavimą migracijos srityje.

2018 m. gruodžio 20 d. priimtomis įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ ir kitų susijusių įstatymų pataisomis **sudarytos teisinės prielaidos migracijos procesų valdymo sistemos pertvarkai**. Įgyvendinus migracijos procesų valdymo sistemos pertvarką, bus konsoliduotos ir racionaliau paskirstytos funkcijos tarp migracijos politiką įgyvendinančių institucijų: sukurta šiuolaikiška, efektyvi ir patikima migracijos tarnyba (Migracijos departamentas su 10 teritorinių padalinių), nustatytos aiškesnės ir paprastesnės migracijos procedūros, funkcijų ir resursų konsolidavimas užtikrins aukštesnius aptarnavimo standartus, greitus ir efektyvius sprendimus, vienodos praktikos taikymą visuose teritoriniuose migracijos skyriuose. Numatyta, kad Migracijos departamentas turės įgaliojimus vykdyti administracinę teiseną už Migracijos departamento sričiai priskirtų teisės nuostatų pažeidimus, be to, stiprinami **Valstybės sienos apsaugos tarnybos įgaliojimai**: tarnyba bus atsakinga už neteisėtos užsieniečių migracijos prevenciją ir kontrolę visoje šalies teritorijoje, sulaikytų užsieniečių ir prieglobsčio prašytojų apgyvendinimą; priims sprendimus dėl užsieniečių išsiuntimo, grąžinimo ar įpareigojimo išvykti ir kontroliuos šių sprendimų įvykdymą; priims sprendimus uždrausti (neuždrausti) užsieniečiui atvykti į Lietuvos Respubliką; turės teisę įeiti į gyvenamąsias ar kitas patalpas, kai įtariama, kad jose gali būti laikomi ar gyventi neteisėtai šalyje esantys užsieniečiai, ar kai įtariama, kad užsieniečio sudaryta santuoka ar registruota partnerystė gali būti fiktyvi, atliktas įvaikinimas gali būti fiktyvus arba tose patalpose įsteigta fiktyvi įmonė.

Minėtame įstatyme **įtvirtinta Lietuvos migracijos informacinė sistema** – sudarytos teisinės sąlygos kompleksiniam migracijos procedūrų perkėlimui į elektroninę erdvę, kas užtikrins efektyviau veikiančią migracijos paslaugų sistemą. Migracijos departamento vykdomo projekto tikslas – pagerinti migracijos paslaugų kokybę ir užtikrinti visuomenės pasitenkinimą teikiamomis paslaugomis, didinant atsakingų institucijų darbo procesų efektyvumą. Sukūrus MIGRIS, sutrumpės migracijos paslaugų teikimo trukmė atsisakant dalies rankinio darbo, įgyvendinant automatizuotus paieškos, duomenų įvedimo ir tikrinimo, standartinių dokumentų formų ir statistinių ataskaitų generavimo, diegiant bendro ir centralizuoto duomenų saugojimo sprendimus. Sukūrus integracines sąsajas su kitomis informacinėmis sistemomis ar registrais, bus sumažintas asmenims būtinų pateikti dokumentų skaičius, nes institucijos galės keistis turimais duomenimis. Numatoma, kad pirmosios e. paslaugos, susijusios su leidimų laikinai ir nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje išdavimu, bus pradėtos teikti nuo 2019 m. liepos 1 d.

Nuo 2018 m. spalio 1 d. Lietuvos darbo birža kartu su dešimtimi teritorinių biržų tapo vienu juridiniu vienetu – **Užimtumo tarnyba**. Vykdamas Lietuvos darbo biržos reorganizaciją, buvo siekiama sutelkti daugiau žmogiškųjų išteklių tiesioginiam darbui su klientais, operatyviau spręsti

darbo ieškančių ir darbdavių klausimus, nagrinėti su darbo rinkos pasiūlos ir paklausos derinimu, darbo rinkos analize bei nedarbo prevencija susijusias situacijas. Užimtumo tarnybos konsultantų uždavinys – identifikuoti, ko trūksta darbo rinkai, padėti žmonėms įgyti papildomų gebėjimų ir įsilieti į darbo rinką.

7. TARPTAUTINIO BENDRADARBIAVIMO SRITIS

2018 m. Lietuva tęsė dalyvavimą **Prahos proceso** (regioninė bendradarbiavimo platforma migracijos srityje, apima 50 valstybių) Strateginės grupės veikloje ir proceso renginiuose, vykdamas ES patirties perdavimą ne ES šalims. 2018 m. gruodžio mėn. Prahos proceso vyresniųjų pareigūnų susitikime pranešta, kad Lietuva perima pirmininkavimą Prahos Procesui 2019 m. laikotarpiui.

Lietuva, būdama solidari ES valstybė narė, toliau dalyvavo europinėse veiklose, skirtose migracijos spaudimui priešakinėse ES valstybėse narėse palengvinti. 2018 m. „Frontex“ operacijose dalyvavo 212 Lietuvos pasienio, policijos, viešojo saugumo pareigūnų. Antrinių patikrinimų *hotspot* centruose Graikijoje ir Italijoje vykdyti per Europolą buvo deleguoti 2 Lietuvos policijos pareigūnai.

2018 m. gegužės 17–18 d. Vilniuje vyko **Šengeno erdvės šalių, turinčių išorinę sausumos sieną, vidaus reikalų ministrų forumas**. Jo metu Forumui pirmininkavusios Lietuvos iniciatyva buvo iškeltas pasiūlymas ir diskutuojama dėl bendrų suderintų išorės sienų stebėjimo standartų Šengeno erdvės šalims nustatymo, siekiant ES lygmeniu vystyti ir įgyvendinti Integruoto sienų valdymo (ISV) modelį. Forumo metu priimtame bendrame jo šalių narių pareiškime (*joint statement*) pabrėžta, kad Europinės ISV koncepcijos esmė yra bendra ir suderinta sienų kontrolės sistema visose valstybėse narėse ir siekiant padėti valstybėms narėms suderinti savo praktiką, turėtų būti toliau plėtojami bendri išorės sienų stebėjimo standartai. 2018 m birželio 4 d. vykusioje ES Teisingumo ir vidaus reikalų ministrų taryboje priimtos Tarybos išvados dėl Europos integruoto sienų valdymo, kuriose Lietuvos pasiūlymu buvo įtrauktas prašymas Komisijai apsvarstyti galimybę toliau plėtoti bendrus ES sienų kontrolės standartus ir, visų pirma, išorės sienų stebėjimo standartus. Lietuvos atstovų dėka nuostatos dėl ES bendrų minimalių išorės sienų stebėjimo standartų sukūrimo įtrauktos į Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų projektą. Šiuo metu didžiausias iššūkis – pasiekti, kad ES bendriems minimaliems išorės sienų stebėjimo standartams sukurti būtų numatytas tinkamas ES finansavimas 2021–2027 m. daugiamečiame finansinėje perspektyvoje.

2018 m. gruodžio 7 d. Kijeve pasirašytas **Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Ukrainos Ministrų Kabineto susitarimas dėl įdarbinimo ir bendradarbiavimo darbo migracijos srityje**. Susitarimo tikslas – stiprinti bendradarbiavimą tarp Lietuvos Respublikos ir Ukrainos, teikti abipusę pagalbą, užtikrinant susitariančiųjų šalių darbuotojų teisių ir interesų apsaugą bei kovojant su nelegaliu darbu. Įgyvendindamos susitarimą, šalys bendradarbiaus darbuotojų teisių ir interesų, susijusių su įdarbinimu ir darbo sąlygomis, garantijų komandiruotiems darbuotojams užtikrinimo bei kovos su nelegaliu darbu srityse, taip pat kitose su darbo migracija susijusiose srityse.

2018 m. gruodžio 21 d. pasikeičiant diplomatinėmis notomis sudarytas **Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Japonijos Vyriausybės susitarimas** dėl darbo atostogaujant. Susitarimo tikslas – skatinti artimesnį Lietuvos Respublikos ir Japonijos bendradarbiavimą, suteikti nurodytų valstybių piliečiams nuo 18 iki 30 metų (įskaitytinai) daugiau galimybių atvykti į kitą šalį darbo atostogaujant tikslais, pažinti kitos valstybės kultūrą, gyvenimo būdą ir taip paskatinti abiejų valstybių tarpusavio supratimą. Susitarime taip pat nustatomos vykimo į kitą šalį darbo atostogaujant tikslais sąlygos ir administracinės procedūros. Sutarta programos dalyvių kvota metams – 100 asmenų iš kiekvienos šalies.

2018 m. lapkričio 21 d. sudarytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Kirgizijos Respublikos Vyriausybės **susitarimas dėl reikalavimo turėti vizą netaikymo diplomatinį pasų turėtojams** (neįsigaliojęs, atliekamos šalių vidinės procedūros dėl susitarimo patvirtinimo).

2018 m. gegužės 28 d. sudarytas Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos ir Portugalijos Respublikos užsienio reikalų ministerijos **susitarimas dėl atstovavimo nagrinėjant prašymus išduoti vizą ir išduodant vizas** (susitarimas sudarytas šalims apsikeitus verbalinėmis notomis, įsigaliojo 2018 m. birželio 1 d.), 2018 m. sausio 29 d. atliktas Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos ir Ispanijos Karalystės užsienio reikalų ir **bendradarbiavimo ministerijos susitarimo dėl atstovavimo išduodant Šengeno vizas pakeitimas** (Jerevane apribotas prašymų priėmimas per išorės paslaugų teikėją; pakeitimas atliktas šalims apsikeitus verbalinėmis notomis (įsigaliojo 2018 m. vasario 15 d.).

Vidaus reikalų ministerijos ir pavaldžių įstaigų atstovai dalyvauja Europos migracijos tinklo, kitų ES, regioninių ir tarptautinių struktūrų veikloje, palaiko glaudžius ryšius su tarptautinėmis organizacijomis.

Siekdama stiprinti neteisėtos migracijos prevencijos ir užsieniečių kontrolės valdymo sistemą, Valstybės sienos apsaugos tarnyba ir toliau vykdė įsipareigojimus pagal pasirašytas sutartis ir bendradarbiavimo susitarimus su Lietuvos Respublikos institucijomis, atsakingomis už migracijos procesų kontrolę. Įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos 2013 m. spalio 22 d. reglamentą Nr. 1052/2013, Valstybės sienos apsaugos tarnybos Nacionaliniame koordinaciniame centre įdiegtu ryšių mazgu keičiamasi aktualia informacija tiek su kitomis ES valstybėmis, tiek su Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra (FRONTEX). Per šį ryšių mazgą organizuojamas informacijos, susijusios su neteisėta migracija ir tarpvalstybiniu nusikalstamumu bei migrantų gyvybių gelbėjimu, perdavimas, analizavimas ir įvertinimas. Visą parą dirbantys pareigūnai nuolat keičiasi informacija tiek su kaimyninėmis šalimis, tiek su FRONTEX, kad būtų tinkamai formuojama nacionalinės padėties vaizdo sistema, kuri kartu tampa Europos padėties vaizdo sistema, integruojama į bendrą pasienio žvalgybos vaizdo sistemą.

2018 m. buvo stiprinamas **bendradarbiavimas su Šengeno erdvės valstybių atsakingomis institucijomis**, bendrų užsieniečių išsiuntimo į kilmės šalis operacijų organizavimo klausimais, siekiant sumažinti laiką tarp sprendimo priėmimo ir išsiuntimo įvykdymo. 2018 m. Lietuva dalyvavo 2 bendrose užsieniečių išsiuntimo į kilmės šalis operacijose, koordinuojamose FRONTEX. Jų metu buvo išsiųsti 2 Nigerijos Federacinės Respublikos piliečiai.

2018 m., kaip ir ankstesniais metais, **buvo stiprinamas bendradarbiavimas su kaimyninių šalių (Latvijos, Baltarusijos ir Lenkijos) pasienio tarnybomis**: buvo koordinuoti ir vykdyti bendri Latvijos–Lietuvos–Lenkijos Respublikų bei Lietuvos ir Baltarusijos sienos apsaugos tarnybų kriminalinės žvalgybos subjektų tyrimo veiksmai, taip pat buvo organizuotos tarptautinės pasienio operacijos su Baltarusijos Respublikos pasienio kariuomenės valstybiniu komitetu, siekiant užkardyti valstybės sienos pažeidimus. Buvo vykdomos tikslinės pasienio operacijos, skirtos nelegalios migracijos prevencijai ir užkardymui, ypatingą dėmesį atkreipiant į krovinių transporto priemonių patikrinimą ir vykdyti tikslines priemones nurodytuose keliuose.

2018 m. buvo vykdomas aktyvus bendradarbiavimas nelegalios migracijos srityje. Vidaus reikalų ministerijos, Valstybės sienos apsaugos tarnybos ir Migracijos departamento atstovai dalyvavo dvišalėse konsultacijose, vykusiose Vietname, Hanojuje, dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Vietnamo Socialistinės Respublikos Vyriausybės **readmisijos sutarties projekto teksto suderinimo**; Valstybės sienos apsaugos tarnyba su Vietnamo Socialistinės Respublikos Visuomenės saugumo ministerijos Imigracijos departamentu pasirašė savitarpio supratimo memorandumą dėl bendradarbiavimo imigracijos srityje.

Ieškant tranzitinių valstybių organizuojant užsieniečių išsiuntimus į kilmės šalis su Šri Lankos ambasados atstovais Švedijos Karalystėje vaizdo konferenciniu ryšiu sutarta dėl galimybės naudoti vaizdo konferencinį ryšį identifikuojant Šri Lankos piliečius. 2018 m. birželio mėn., bendradarbiaujant su Ukrainos pasienio tarnyba, tranzitu per Kijevo tarptautinį oro uostą į kilmės valstybę išsiųstas Šri Lankos pilietis. 2018 m. buvo vykdomas **bandomasis projektas su Baltarusijos Respublikos** pasienio tarnybos Minsko būriu dėl oro tranzito per Baltarusijos Respublikos Minsko oro uostą išsiunčiant trečiųjų valstybių piliečius.

Vykdytas tarptautinis bendradarbiavimas švietimo srityje, skatinta Lietuvos aukštųjų mokyklų tiesioginio bendradarbiavimo su užsienio aukštosiomis mokyklomis sklaida – Švietimo, mokslo ir sporto ministerija ir toliau įgyvendino priemones dėl užsienio dėstytojų pritraukimo dėstyti Lietuvos aukštosiose mokyklose (2018 m. finansuoti 92 užsienio dėstytojų vizitai Lietuvos aukštosiose mokyklose), dėl jungtinių studijų programų ir studijų programų užsienio kalbomis plėtros, galimybių užsieniečiams studijuoti Lietuvoje sudarymo plėtojant kvalifikacijų pripažinimo sistemą, Lietuvos aukštųjų mokyklų tiesioginio bendradarbiavimo su užsienio aukštosiomis mokyklomis skatinimo. **2018 m. dalyvauta studijų mugėse** bei Lietuvos aukštojo mokslo pristatymo renginiuose šiose šalyse: Gruzijoje, Turkijoje, JAV, Indijoje, Šveicarijoje, Azerbaidžane, Kinijoje, Ukrainoje, Estijoje, Jungtinėje Karalystėje, Irane. Visos šios priemonės prisideda prie Lietuvos aukštojo mokslo patrauklumo didinimo ir pritraukia vis daugiau trečiųjų šalių piliečių.

Rengti tarptautiniai susitarimai su trečiosiomis šalimis dėl kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu, pripažinimo. Tokie susitarimai numato šalių įgaliotų institucijų keitimąsi informacija apie aukštojo mokslo sistemas ir šalyse teikiamas kvalifikacijas, siekiant palengvinti tokių kvalifikacijų palyginamumą ir pripažinimą. Didesnis aukštojo mokslo sistemų skaidrumas užtikrina išaugusį studentų, dėstytojų, tyrėjų mobilumą ir aktyvesnę institucijų partnerystę. Lietuva jau yra pasirašiusi kvalifikacijų pripažinimo susitarimus su tokiais trečiosiomis šalimis kaip Ukraina, Moldova, Kinija.

2018 m. parengtas ir derintas **naujo laikotarpio Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Izraelio Valstybės Vyriausybės bendradarbiavimo švietimo, mokslo, kultūros, jaunimo ir sporto srityse programos projektas**. Programa suteiks teisinį pagrindą šalims toliau aktyviai bendradarbiauti švietimo, mokslo, kultūros, jaunimo reikalų, sporto srityse ir remtis ja finansuojant dvišalius projektus.

Pažymėtina, kad 2018 m. gegužės – birželio mėn. Lietuvos institucijos atliko pirminį dviejų galimų **Brexit scenarijų įvertinimą** (sudarius susitarimą ar be jo). Visos šalies institucijos pagal savo kompetenciją yra atsakingos už rizikos įvertinimą, pasirengimo priemonių galimam Brexit savo kuruojamose srityse nustatymą. Per Lietuvos Nuolatinę atstovybę ES buvo dalyvaujama Europos Komisijos pasirengimo Brexit koordinaciniame procese, į šį parengties procesą buvo įtrauktos visos Lietuvos ministerijos.

II. MIGRACIJOS PROCESŲ ANALIZĖ

I. Bendrieji duomenys

1. Lietuvos Respublikos nuolatinųjų gyventojų skaičius ir šio skaičiaus pokytis **Nuolatinųjų gyventojų skaičius Lietuvoje pastaraisiais metais nuolat mažėja:**

2015 m. – 2 921 920;

2016 m. – 2 888 558;

2017 m. – 2 847 900;

2018 m. – 2 810 100;

2019 m. pradžioje – 2 794 000 (išankstiniai duomenys).

2. Užsieniečių, gyvenančių Lietuvos Respublikoje, skaičius ir šio skaičiaus pokytis Lietuvos Respublikoje gyvenančių užsieniečių nuolat daugėja:

2015 m. – 40 284 (0,8 proc. daugiau nei 2014 m.);

2016 m. – 43 604 (10 proc. daugiau nei 2015 m.);

2017 m. – 49 387 (13,3 proc. daugiau nei 2016 m.);

2018 m. – 58 022 (17,5 proc. daugiau nei 2017 m.).

Palyginimas: Vilniaus apskrityje gyveno 24 458, Klaipėdos – 7 542, Šiaulių – 6 392, Kauno – 6 356, Utenos – 2 770, Alytaus – 1 212, Panevėžio – 1 104, Telšių – 794, Marijampolės – 730, Tauragės – 312 užsieniečių.

Pažymėtina, kad iš visų Lietuvos Respublikoje gyvenančių užsieniečių **gyveno 5 616 ES valstybių narių piliečių**. Tarp trečiųjų šalių piliečių, gyvenančių Lietuvoje, vyrauja **Ukrainos piliečiai – 16 927** (pokytis, palyginti su praėjusių metų duomenimis, – 42,3 proc.), Rusijos – 12 529, Baltarusijos – 12 204. 2018 m. Lietuvoje gyveno **3 074 asmenys be pilietybės**.

3. Bendrasis neto tarptautinės migracijos rodiklis Lietuvos Respublikoje (1 tūkst. gyventojų)

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2018 m. bendrasis neto tarptautinės migracijos rodiklis (*per metus emigravusių, imigravusių, neto tarptautinės migracijos ir vidutinio metinio gyventojų skaičiaus santykis, skaičiuojamas 1 tūkst. gyventojų*) – **1,2** (2017 m. – **9,7**).

II. Emigracijos ir grįžtamosios migracijos sritis

4. Emigrantų skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018 m. iš Lietuvos emigravo 32 206 nuolatiniai Lietuvos Respublikos gyventojai, t. y. 15 619 žmonių mažiau nei prieš vienus metus (2017 m. iš Lietuvos emigravo 47 925, 2016 m. – 50 333 gyventojai).

2018 m., kaip ir 2017 m., **didžioji dalis visų emigrantų (12 157, t. y. 37,7 proc.) tikslo valstybe pasirinko Jungtinę Karalystę**. Į Norvegiją išvyko 3 000 (9,3 proc.), į Vokietiją – 3 169 (9,8 proc.), į Airiją – 2 014 (6,2 proc.), į Daniją – 1 211 (3,7 proc.), į Švediją – 1 119 (3,4 proc.). Palyginti su 2017 m., emigrantų skaičius sumažėjo beveik į visas valstybes. Padaugėjo asmenų, išvykstančių gyventi į tokias valstybes kaip **Ukraina (1 103, 2017 m. – 658)** ir Baltarusija (672, 2017 m. – 445).

Daugiausia iš Lietuvos emigravo 25–64 metų amžiaus (18 508) ir 18–24 metų amžiaus (8 716) asmenys. Pažymėtina, kad pernai šių amžiaus grupių asmenų emigravo vidutiniškai 65 proc. mažiau nei 2017 m.

2018 m. iš Lietuvos emigravo **28 999 Lietuvos Respublikos piliečiai** (90 proc. visų emigrantų) ir **3 207 kitų šalių pilietybes turinčių Lietuvos gyventojų** (Rusijos Federacijos, Ukrainos, Baltarusijos, Indijos piliečiai). 2016 m. iš Lietuvos emigravo 46 100, o 2017 m. – 45 289 Lietuvos Respublikos piliečiai.

Kaip ir 2017 m., daugiausia emigravo iš Vilniaus (6 330), Kauno (5 660), Klaipėdos (3 672) ir Šiaulių (3 408) apskričių. Tačiau iš esmės emigravusių asmenų skaičius, palyginti su 2017 m., sumažėjo visose apskrityse.

5. Bendrasis emigracijos rodiklis (1 tūkst. gyventojų)

Bendrasis emigracijos rodiklis – per 2018 m. emigravusių ir vidutinio metinio gyventojų skaičiaus santykis, skaičiuojamas 1 tūkst. gyventojų, – **11,5** (2017 m. – 16,9).

6. Lietuvos Respublikos piliečių, grįžusių arba atvykusių gyventi į Lietuvos Respubliką, skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018 m. į Lietuvą grįžo gyventi (reemigravo) 16 592 Lietuvos Respublikos piliečiai (2017 m. – 10 155).

2018 m. iš Jungtinės Karalystės grįžo 7 596, t. y. 45,8 proc. visų grįžusių Lietuvos Respublikos piliečių (2017 m. – 4 904 Lietuvos Respublikos piliečiai). Iš Norvegijos grįžo 1 875 (2017 m. – 978), iš Airijos – 1 231 (2017 m. – 807), iš Vokietijos – 1 212 (2017 m. – 643) Lietuvos Respublikos piliečių.

Pažymėtina, kad iš 16 592 grįžusių Lietuvos Respublikos piliečių **13 008 asmenys grįžo iš kitų ES valstybių**. 2018 m. padaugėjo grįžusių asmenų iš tokių valstybių kaip JAV – 400, Rusija – 276, Baltarusija – 116.

Atkreiptinas dėmesys, kad praėjusiais metais **žymiai išaugo grįžusių 25–64 metų amžiaus Lietuvos Respublikos piliečių – 11 310** (2017 m. – 6 814).

Analizuojant grįžusių Lietuvos Respublikos piliečių skaičius pagal apskritis, daugiausia grįžo (kaip ir emigravo) į šias apskritis: Vilniaus (3 775), Kauno – 3 462, Klaipėdos – 2 174.

7. Užsienio lietuvių (Lietuvos Respublikos piliečių, nuolat gyvenančių užsienyje, ir lietuvių kilmės asmenų), studijuojančių Lietuvos aukštosiose mokyklose, skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018 m. pavasario semestre Lietuvos aukštosiose mokyklose mokėsi ir paramą studijoms gavo 158 užsienio lietuviai studentai (2017 m. – 149): iš Lenkijos – 54, Rusijos Federacijos – 21, Baltarusijos – 14, Vokietijos – 9, Ukrainos – 9, Didžiosios Britanijos – 8, JAV – 7, Izraelio – 5, iš Ispanijos, Kazachstano, Norvegijos – po 4, Latvijos – 3, iš Airijos, Brazilijos, Čekijos, Kanados, Prancūzijos, Švedijos – po 2, iš Gruzijos, Moldovos, Urugvajaus ir Venesuelos – po 1.

Per 2018 m. rudens semestrą Lietuvos aukštosiose mokyklose mokėsi ir paramą studijoms gavo 147 užsienio lietuviai (2017 m. – 153): iš Lenkijos – 42, Rusijos Federacijos – 26, Baltarusijos – 17, Didžiosios Britanijos – 9, Ukrainos – 8, Vokietijos – 7, iš Izraelio, JAV, Norvegijos – po 4, iš Ispanijos ir Kazachstano – po 3, iš Airijos, Belgijos, Brazilijos, Kanados, Latvijos, Prancūzijos, Švedijos – po 2, iš Čekijos, Danijos, Moldovos, Urugvajaus, Venesuelos ir Vengrijos – po 1.

8. Lietuvos Respublikos piliečių ir lietuvių kilmės asmenų šeimų, grįžusių arba atvykusių gyventi į Lietuvą, vaikų, kurie mokosi Lietuvos švietimo įstaigose, skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018–2019 m. m. **Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose mokosi 427 grįžę lietuviai** – Lietuvos Respublikos piliečiai ir lietuvių kilmės asmenys migrantai. Grįžę lietuviai migrantai mokosi 40 savivaldybių 161 bendrojo ugdymo mokykloje. Daugiausia lietuvių migrantų mokosi Lietuvos didžiųjų miestų savivaldybių mokyklose: Vilniaus 41 bendrojo ugdymo mokykloje mokosi 182, Kauno 19 mokyklų – 54, Klaipėdos 16 mokyklų – 37, Šiaulių 9 mokyklose – 23,

Mažeikių r. savivaldybės 5 mokyklose – 12, Visagino 9 mokyklose – 11 lietuvių migrantų; 8 lietuviai migrantai mokosi ir Alytaus miesto ir Kauno r. savivaldybių mokyklose.

9. Lietuvos Respublikos piliečių ir lietuvių kilmės asmenų, kuriems suteiktos konsultacijos grįžimo į Lietuvą klausimais, skaičius ir šio skaičiaus pokytis, palyginti su praėjusiais metais (proc.)

Tarptautinės migracijos organizacijos Migracijos informacijos centras „Renkuosi Lietuvą“ **2018 m. suteikė 2 131 konsultaciją**, t. y. daugiau kaip du kartus negu 2017 m. (*atsižvelgiant į tai, kad šis vertinimo kriterijus buvo nustatytas Vyriausybės 2019 m. kovo 6 d. nutarimu Nr. 231, išskirti duomenis, kiek 2018 m. konsultacijų buvo suteikta Lietuvos Respublikos piliečiams ir lietuvių kilmės asmenims, nėra galimybės – Migracijos informacijos centras šiuos duomenis rinko nuo 2019 m.*).

III. Imigracijos sritis

10. Užsieniečių, atvykusių gyventi į Lietuvos Respubliką, skaičius ir šio skaičiaus pokytis

Iš bendro 2018 m. į Lietuvą imigravusių asmenų skaičiaus – 29 000, **dalį sudaro užsienio šalių piliečiai – 12 322**, t. y. daugiau nei 2017 m. (10 213). Iš ES valstybių į Lietuvą atvyko gyventi 771 asmuo.

Daugiausia užsieniečių pernai į Lietuvą imigravo iš:

Ukrainos – 5 732 (2017 m. – 4 340);

Baltarusijos – 3 257 (2017 m. – 2 714);

Rusijos Federacijos – 780 (2017 m. – 656);

Indijos – 363 (2017 m. – 336).

Daugiausia užsieniečių atvyko gyventi į Vilniaus apskritį – 5 431, iš jų į Vilniaus m. – 3 896, į Šiaulių apskritį – 2 107, į Klaipėdos apskritį – 1 894, į Kauno apskritį – 1 808. Lyginant apskritis, tik 33 užsieniečiai atvyko į Tauragės apskritį.

Palyginus imigravusių užsieniečių amžių, didžiausią dalį sudarė darbingo amžiaus užsieniečiai: 18–24 m. – 1 334, 25–64 m. – 10 407.

11. Bendrasis imigracijos rodiklis (1 tūkst. gyventojų)

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, bendrasis imigracijos rodiklis (*per metus imigravusių ir vidutinio metinio gyventojų skaičiaus santykis, skaičiuojamas 1 tūkst. gyventojų*) **2018 m. buvo 10,3** (2017 m. – 7,2).

12. Užsieniečiams išduotų leidimų laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018 m. **bendras išduotų leidimų laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje skaičius padidėjo 17,8 proc.:**

2018 m. išduota 22 831;

2017 m. – 19 373;

2016 m. – 15 137;

2015 m. – 9 749.

Konstatuotina, kad pastaraisiais metais labai padidėjo ir didžiausią dalį išduotų ir pakeistų leidimų laikinai gyventi sudarė **leidimai darbo Lietuvos Respublikoje pagrindu – 15 486, pokytis – 49,2 proc.** (2017 m. – 10 382; 2016 m. – 6 423). Šeimos susijungimo pagrindu buvo išduoti 3 045 leidimai laikinai gyventi, atvykstantiems dirbti aukštos profesinės kvalifikacijos

reikalaujantį darbą – 391, atvykstantiems studijuoti, mokytis profesijos ar tobulinti kvalifikaciją – 2 834, startuoliams – 28 leidimai laikinai gyventi.

Pažymėtina, kad **nuo 2014 m. teisinio reguliavimo priemonėmis sumažintas fiktyvių įmonių steigimo reiškinys**, kartu nuolat mažėja ir išduotų leidimų laikinai gyventi teisėtos veiklos pagrindu – **2018 m. išduoti 686 leidimai** (2017 m. – 764).

Labai išaugo Ukrainos piliečiams išduotų leidimų laikinai gyventi Lietuvoje skaičius – 10 608 (2017 m. – 5 979). Beveik dvigubai išaugo ir **Baltarusijos Respublikos piliečiams išduotų leidimų laikinai gyventi skaičius – 6 311** (2017 m. – 3 413). 1 912 leidimai laikinai gyventi išduoti Rusijos piliečiams, 799 – Indijos piliečiams.

13. Vidutinė užsieniečių prašymų išduoti leidimą laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje nagrinėjimo trukmė (kalendorinėmis dienomis)

2018 m. prašymų išduoti leidimą laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje vidutinė nagrinėjimo trukmė – **65** kalendorinės dienos (*bendra trukmė, nagrinėjant bendra ir skubos tvarka*).

14. Užsieniečiams išduotų Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojų leidimų gyventi Europos Sąjungoje skaičius ir šio skaičiaus pokytis

Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojų leidimų gyventi Europos Sąjungoje skaičius per 2018 m. sumažėjo 35,4 proc., t. y. buvo išduoti 633 leidimai, 2017 m. – 980, 2016 m. – 707.

Remiantis Migracijos departamento pateiktais duomenimis, Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojų leidimų gyventi Europos Sąjungoje išduota:

Rusijos Federacijos piliečiams – 211 (2017 m. – 243, 2016 m. – 172, 2015 m. – 199);

Ukrainos piliečiams – 91 (2017 m. – 192, 2016 m. – 172, 2015 m. – 175);

Baltarusijos piliečiams – 85 (2017 m. – 107, 2016 m. – 67, 2015 m. – 87);

Azijos valstybių piliečiams – 153 (2017 m. – 298, 2016 m. – 202, 2015 m. – 53).

15. Užsieniečiams panaikintų leidimų laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje skaičius ir šio skaičiaus pokytis

Bendras panaikintų leidimų laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje skaičius 2018 m. padidėjo 39 proc. – iki 3 988, palyginti su praėjusių metų duomenimis, šis skaičius nuolat auga (2017 m. panaikinta 2 869, 2016 m. – 1 204, 2015 m. – 862, 2014 m. – 861 leidimas).

Daugiausia leidimų laikinai gyventi panaikinta Ukrainos piliečiams – 2 049, Baltarusijos piliečiams – 1 167, Rusijos piliečiams – 316.

Daugiausia panaikinta leidimų laikinai gyventi pasikeitus aplinkybėms, lemiančioms leidimo laikinai gyventi pagrindą – 2 037, nutraukus darbo sutartį su užsieniečiu – 1 332.

16. Užsieniečiams panaikintų Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojų leidimų gyventi Europos Sąjungoje skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018 m. sumažėjo panaikintų Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojų leidimų gyventi Europos Sąjungoje skaičius – 71, pokytis – 39,8 proc., nes 2017 m. buvo panaikinta 118 ilgalaikio gyventojų leidimų. Didžioji dalis panaikintų ilgalaikio gyventojų leidimų **buvo Rusijos Federacijos piliečiams – 61 proc. (43 leidimai)**.

17. Užsieniečiams išduotų leidimų dirbti Lietuvos Respublikoje skaičius ir šio skaičiaus pokytis

Užimtumo tarnybos duomenimis, **2018 m. išduotas 3 641 leidimas užsieniečiams dirbti Lietuvos Respublikoje, tai 1,6 proc. daugiau nei 2017 m.** (2017 m. buvo išduoti 3 583 leidimai dirbti Lietuvos Respublikoje), tačiau tai 72 proc. mažiau nei 2016 m. (2016 m. – 12 600, 2015 m. – 6 873). Pažymėtina, kad sumažėjusį išduotų leidimų dirbti užsieniečiams skaičių **lėmė tai**, kad nuo 2017 m. nebetaikomas leidimo dirbti reikalavimas studentams, kurie studijuoja Lietuvos Respublikoje turėdami leidimą laikinai gyventi studijų pagrindu, taip pat nuo 2017 m., pakeitus teisinį reglamentavimą, užsieniečiai, kurie patenka į trūkstamų profesijų sąrašą, komandiruoti užsieniečiai buvo atleidžiami nuo pareigos įsigyti leidimą dirbti.

Daugiausia leidimų dirbti, kaip ir praėjusiais metais, išduota **Ukrainos – 2 707** (2017 m. – 2 315) **ir Baltarusijos – 498** (2017 m. – 636) **piliečiams. 2018 m. leidimus dirbti Lietuva išdavė 38 valstybių piliečiams** (2017 m. – 40, 2016 m. – 44).

Įvertinus 2018 m. išduotų **leidimų dirbti** užsieniečiams skaičių pagal ekonominės veiklos rūšis, konstatuotina, kad **daugiausia leidimų dirbti išduota:**

1 169 – statybos sektoriuje (2017 m. – 1 592),

742 – apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų teikimo sektoriuje,

706 – apdirbamosios pramonės sektoriuje (2017 m. – 442),

334 – transporto sektoriuje (2017 m. – 539).

2018 m. stažuotojams ir praktikantams buvo išduoti 28 leidimai dirbti pagal darbo sutartį (2017 m. – 21, 2016 m. – 16); pagal jaunimo mainų programą su Kanada – 1 (2017 m. – 2); pagal nuotolinio darbo sutartį – 8 (2017 m. – 10, 2016 m. – 10); dirbti sezoninį darbą – 282 leidimai, tai 362,3 proc. daugiau nei 2017 m., kai buvo išduotas tik 61 leidimas dirbti (daugiausia leidimų dirbti sezoninį darbą buvo išduota apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų, maisto produktų gamybos, kelių bei magistralių tiesimo srityse).

18. Vidutinė leidimo dirbti Lietuvos Respublikoje užsieniečiui išdavimo trukmė

Vidutinė leidimo dirbti užsieniečiui išdavimo **trukmė 2018 m. – 8,3 kalendorinės dienos** (2017 m. – 12,4; 2016 m. – 12,4; 2015 m. – 17).

19. Priimtų sprendimų dėl užsieniečio aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujančio darbo atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018 m. priimti **84 sprendimai dėl užsieniečio darbo, kuriam atlikti reikia aukštos profesinės kvalifikacijos, atitikties darbo rinkos poreikiams, tai 21,7 proc. daugiau** nei 2017 m. (2017 m. buvo priimti 69, 2016 m. – 52 sprendimai). **Pagal profesiją:** 19 – ekonomistams, 5 – vadybininkams, 4 – elektros inžinieriams, 4 – finansininkams, 4 – inžinieriams ir kt.

Pagal ekonominės veiklos rūšis: 34 – kita aptarnavimo veikla, 14 – didmeninė ir mažmeninė prekyba, 9 – profesinė, mokslinė ir teisinė veikla, 9 – apdirbamoji gamyba.

Sprendimai buvo priimti dėl užsieniečių, atvykusių **iš 16 šalių:** Baltarusijos – 30, Rusijos Federacijos – 15, Ukrainos – 14, Kinijos – 4, Azerbaidžano – 3, Indijos – 3, Turkijos – 3, buvusios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos – 2, Jordanijos – 2, Jungtinių Amerikos Valstijų – 2 ir iš Gruzijos, Izraelio, Kirgizijos, Sirijos, Turkmėnistanas ir Vietnamo – po 1 užsienietį.

20. Vidutinė sprendimo dėl užsieniečio darbo, kuriam atlikti reikia aukštos profesinės kvalifikacijos, atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams priėmimo trukmė

Sutrumpėjo vidutinė sprendimo dėl užsieniečio darbo, kuriam atlikti reikia aukštos profesinės kvalifikacijos, atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams priėmimo **trukmė – 9,1 kalendorinės dienos** (2017 m. – 10, 2016 m. – 11).

21. Priimtų sprendimų dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams skaičius ir šio skaičiaus pokytis

Užimtumo tarnyba 2018 m. priėmė **1 230 sprendimų dėl užsieniečio atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams, t. y. 34,2 proc. mažiau** nei 2017 m. (2017 m. – 1 868, 2016 m. – 7 012). 2018 m. sprendimai buvo priimti dėl užsieniečių, atvykusių **iš 43 šalių**. Didžioji dalis sprendimų buvo priimta dėl šių valstybių piliečių: Ukrainos – 724, Baltarusijos Respublikos – 161, Kinijos – 73, Rusijos Federacijos – 67, Indijos – 31, Uzbekistano – 23, Gruzijos – 22, Moldovos Respublikos – 17 ir kt.

Daugiausia sprendimų dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams 2018 m. buvo priimta apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų teikimo srityje – 348, apdirbamosios gamybos srityje – 207, statybos srityje – 199.

22. Užsieniečiams, kurie ketina dirbti aukštos kvalifikacijos reikalaujantį darbą, išduotų leidimų laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje (mėlynųjų kortelių) skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018 m. išduotų **mėlynųjų kortelių skaičius padidėjo 69,3 proc., t. y. iki 391** (2017 m. – 231, 2016 m. – 195). 2018 m. mėlynosios kortelės išduotos 29 valstybių piliečiams: 122 – Rusijos Federacijos, 88 – Ukrainos, 85 – Baltarusijos Respublikos, 21 – JAV, 13 – Kinijos ir kt.

Pažymėtina, kad nuo 2017 m., įsigaliojus įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pakeitimams, daugiau užsieniečių gali pretenduoti į ES mėlynąją kortelę – sumažintas vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio, kurį darbdavys turi įsipareigoti mokėti aukštąją profesinę kvalifikaciją turinčiam užsieniečiui, dydis nuo 2 iki 1,5.

23. Užsieniečiams, kurie ketina dirbti pagal profesiją, kurioms būtina aukšta profesinė kvalifikacija, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašą, išduotų leidimų laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje skaičius ir jo pokytis, palyginti su praėjusiais metais

Atsižvelgiant į tai, kad šis vertinimo kriterijus buvo nustatytas 2019 m. kovo 6 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 231, duomenys pagal šį vertinimo kriterijų 2018 m. nebuvo renkami.

24. Profesijos, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, ir jų pokytis

2018 m. I pusmečiui Užimtumo tarnybos direktoriaus buvo patvirtinta **14 trūkstamų profesijų** (įtraukta 10 profesijų statybų sektoriuje, kurių 2017 m. sąrašuose nebuvo; 2017 m. II pusmečiui buvo patvirtintos **tik 4** profesijos). 2018 m. II pusmečiui buvo patvirtinta **13 trūkstamų profesijų**: pramonės sektoriuje – suvirintojas, metalinių laivų korpusų surinkėjas, siuvėjas, skerdikas; paslaugų sektoriuje – tarptautinio krovininių vežimo transporto priemonės vairuotojas; statybos sektoriuje – betonuotojas, elektrikas, metalinių konstrukcijų montuotojas, stogdengys, suvirintojas, tinkuotojas, tinkuotojas apdailininkas, izoliuotojas.

25. Profesijų, kurioms būtina aukšta profesinė kvalifikacija (Lietuvos profesijų klasifikatoriaus 1–3 pagrindinės grupės), kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, skaičius ir šio skaičiaus pokytis, palyginti su praėjusiais metais

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. liepos 11 d. nutarimu Nr. 695 buvo atnaujintas Profesijų, **kurioms būtina aukšta profesinė kvalifikacija**, kurių darbuotojų trūksta Lietuvoje, sąrašas (toliau – sąrašas). Į šį sąrašą **įtrauktos 49 profesijos** (2017 m. buvo įtrauktos 27 profesijos): spausdinimo technologas, medienos apdirbimo technologas, įrenginių techninės priežiūros inžinierius, medienos apdirbimo inžinierius, siuvimo technologas, gamybos inžinierius, ekologijos inžinierius, aviacijos inžinierius, laivo mechaninės įrangos inžinierius, aviacijos mechaninės įrangos inžinierius, laivų variklių ir jėgainių inžinierius, laivų statybos inžinierius, mechanikos technologas, mechanikos inžinierius, konstruktorius, jūrų laivų inžinierius, maisto produktų ir gėrimų technologas, chemijos inžinierius, automatikos inžinierius, elektros inžinierius, avionikos inžinierius, grafikos dizaineris, kompiuterių sistemų analitikas, kompiuterių sistemų specialistas, verslo informacinių technologijų konsultantas, konsultantas kompiuterių sistemų klausimais, kompiuterių sistemų projektuotojas, programinės įrangos kūrėjas, programinės įrangos projektuotojas, kompiuterių taikymo inžinierius, multimedijos programų kūrėjas, kompiuterinių žaidimų programų kūrėjas, programuotojas, inžinierius programuotojas, programinės įrangos testuotojas, duomenų bazių administratorius, duomenų bazių programuotojas, tinklo administratorius, informacinių technologijų sistemų administratorius, kompiuterių sistemų administratorius, kompiuterių sistemų inžinierius, tinklo analitikas, kompiuterių tinklo administratorius, ryšių programuotojas, informacinių technologijų ir ryšių saugumo specialistas, elektros energetikos technikas, aviacijos technikas, cheminės inžinerijos technikas.

26. Užsieniečiams, kurie ketina dirbti pagal profesiją, kuri įtraukta į profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvoje, sąrašą pagal ekonominės veiklos rūšis, išduotų leidimų laikinai gyventi Lietuvoje skaičius ir šio skaičiaus pokytis

Atsižvelgiant į tai, kad šis vertinimo kriterijus buvo nustatytas 2019 m. kovo 6 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 231, duomenys pagal šį vertinimo kriterijų 2018 m. nebuvo renkami.

27. Užsieniečiams išduotų vizų atvykti į Lietuvą skaičius ir šio skaičiaus pokytis

Bendras užsieniečiams išduotų **vizų skaičius per 2018 m. sumažėjo 9 proc.**, palyginti su 2017 m.: 2018 m. išduota 395 841 **viza** (2017 m. – 436 198, 2016 m. – 433 098). 2018 m. išduotų **Šengeno vizų skaičius sumažėjo 14 proc.**, palyginti su 2017 m., **išduota 349 714 vizų** (2017 m. – 407 516, 2016 m. – 415 937), tačiau **nacionalinių vizų skaičius** pastaraisiais metais auga ir per **2018 m. padidėjo 61 proc.**, palyginti su 2017 m., **išduotos 46 127** (2017 m. – 28 682, 2016 m. – 17 161) nacionalinės vizos. Pažymėtina, kad augantys nacionalinių vizų išdavimo skaičiai yra tiesiogiai susiję su patrauklia darbo Lietuvoje pasiūla trečiųjų šalių piliečiams, ypač dirbantiems statybų ir tarptautinių krovinių gabenimo sektoriuose.

Apie **47 proc.** visų darbo pagrindu 2018 m. išduotų nacionalinių vizų sudarė vizos, išduotos užsieniečiams, kurie vyko dirbti į įmones, Migracijos departamento sprendimu įtrauktas **į Patvirtintų įmonių sąrašą**. Užsieniečiams, atvykstantiems dirbti į tokias įmones, buvo **išduota 17 400 vizų**. Užsieniečiams, atvykstantiems į Lietuvą dirbti ir turintiems profesiją, įtrauktą į Užimtumo tarnybos direktoriaus patvirtintą profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvoje, sąrašą pagal ekonominės veiklos sritis – **15 454**; užsieniečiams, kurie pateikė prašymą išduoti ar pakeisti leidimą gyventi Lietuvoje arba Sąjungos piliečio šeimos nario leidimo gyventi šalyje kortelę – 4 847; užsieniečiams, atvykstantiems dirbti pagal Užimtumo tarnybos išduotą leidimą dirbti – 2 818; studentams, priimtiems studijuoti į Lietuvos Respublikos aukštąsias mokyklas, – 1 553; užsienio įmonės komandiruojamiems laikinai dirbti į Lietuvos

Respublikos įmonę – 626; užsieniečiams, kurių atvykimo į Lietuvos Respubliką tikslas yra ilgalaikis buvimas – 429; sportininkams ir šeimos nariams – 223; dėstytojams ir tyrėjams – 49.

28. Priimtų sprendimų atsisakyti užsieniečiams išduoti vizą atvykti į Lietuvos Respubliką skaičius ir šio skaičiaus pokytis

Pažymėtina, kad per 2018 m. **16 proc. padidėjo bendras sprendimų atsisakyti užsieniečiams išduoti vizą skaičius – 7 458** (2017 m. – 6 441, 2016 m – 5 019).

2018 m. priimtų sprendimų **atsisakyti** užsieniečiams išduoti vizą atvykti į Lietuvos Respubliką pagal vizų rūši statistika:

Šengeno vizų (C) – 4 255 (2017 m. – 5 024);

nacionalinių vizų (D) – 3 203 (2017 m. – 1 417).

29. Priimtų sprendimų panaikinti užsieniečiams išduotas vizas skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018 m. 35 proc. padidėjo bendras priimtų sprendimų panaikinti užsieniečiams išduotas vizas skaičius – 9 068 (2017 m. – 5 898).

Pagal vizų rūšis **2018 m. atšaukta ir panaikinta:**

Šengeno vizų (C) – 1 759 (2017 m. – 1703);

nacionalinių vizų (D) – 7 309 (2017 m. – 4 189).

30. Išduotų dokumentų, patvirtinančių ES valstybių narių ir Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybių narių piliečių teisę laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje, skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018 m. išduota 6,5 proc. daugiau pažymų, kuriomis patvirtinama ES valstybių narių ir Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybių narių piliečių teisė laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje, palyginti su 2017 m., 2018 m. išduota **1 217 pažymų 30 valstybių piliečiams** (2017 m. – 1 143 pažymos 29, 2016 m. – 1 196 pažymos 30 valstybių piliečių).

2018 m. daugiausia pažymų išduota:

Latvijos piliečiams –155 (2017 m. – 179, 2016 m. – 165);

Vokietijos piliečiams – 134 (2017 m. – 149, 2016 m. – 139);

Italijos piliečiams – 113 (2017 m. – 110, 2016 m. – 104);

Lenkijos piliečiams – 100 (2017 m. – 107, 2016 m. – 112).

31. Išduotų Sąjungos piliečio šeimos nario leidimo laikinai gyventi šalyje kortelių skaičius

2018 m. išduotos 226 Sąjungos piliečio šeimos nario leidimo laikinai gyventi šalyje kortelės, daugiausia Ukrainos – 59, Rusijos – 46, Baltarusijos – 35, Kinijos – 32, JAV piliečiams – 10.

32. Išduotų dokumentų, patvirtinančių ES valstybių narių ir Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybių narių piliečių teisę nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje, skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018 m. išduota **2,3 proc. mažiau pažymų**, kuriomis patvirtinama ES valstybių narių ir Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybių narių piliečių teisė nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje, lyginant su 2017 m.:

2018 m. išduotos **297 pažymos 24 valstybių piliečiams** (2017 m. išduotos 304 pažymos 23 valstybių piliečiams, 2016 m. – 284 pažymos 25 valstybių piliečiams).

Daugiausia pažymų išduota:

Latvijos piliečiams – 68 (2017 m. – 71, 2016 m. – 78);

Lenkijos piliečiams – 42 (2017 m. – 53, 2016 m. – 59);

Vokietijos piliečiams – 42 (2017 m. – 35, 2016 m. – 42);

Italijos piliečiams – 20 (2017 m. – 21, 2016 m. – 16).

33. Išduotų Sąjungos piliečio šeimos nario leidimo nuolat gyventi šalyje kortelių skaičius ir šio skaičiaus pokytis

Išduota 21 Sąjungos piliečio šeimos nario leidimo nuolat gyventi šalyje kortelė, daugiausia Baltarusijos ir Rusijos piliečiams – po 5, Ukrainos – 3.

IV. Prieglobsčio (tarptautinės apsaugos) sritis

34. Užsieniečių prašymų suteikti prieglobstį Lietuvos Respublikoje skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018 m. gauti **423 prašymai suteikti prieglobstį** (2017 m. buvo gauti 599 prašymai suteikti prieglobstį, 2016 m. – 425; 2017 m. padidėjusiam prašymų suteikti prieglobstį skaičiui įtakos turėjo užsieniečių, kuriems reikia prieglobsčio, vykdytos perkėlimo procedūros).

Išskirtinos **5 valstybės, kurių piliečiai pateikė prašymus suteikti prieglobstį:** Tadžikistanas – 118, Rusijos Federacija – 59, Irakas – 36, Sirija – 32, Azerbaidžanas – 24.

35. Priimtų sprendimų dėl užsieniečių prašymų suteikti ar nesuteikti prieglobstį Lietuvos Respublikoje skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018 m. priimti **408 sprendimai dėl užsieniečių prašymų suteikti prieglobstį Lietuvos Respublikoje** (2017 m. – 469, 2016 m. – 354). Iš jų:

154 sprendimai suteikti prieglobstį (2017 m. – 293; 2016 m. – 195; 2015 m. – 86);

132 sprendimai nesuteikti prieglobsčio (2017 m. – 83, 2016 m. – 87, 2015 m. – 97).

Išskirtinos 5 valstybės, kurių piliečiams buvo priimti sprendimai **suteikti prieglobstį:** Sirija – 73, Tadžikistanas – 29, Rusijos Federacija – 23, Turkija – 13, Afganistanas – 10.

Išskirtinos 5 valstybės, kurių piliečiams buvo priimti sprendimai **nesuteikti prieglobsčio:** Baltarusija – 24, Tadžikistanas – 23, Rusijos Federacija – 19, Ukraina – 18, Azerbaidžanas – 10.

36. Prašymų prisiimti atsakomybę už prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimą arba atsiimti užsieniečių pagal 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai (nauja redakcija) (OL 2013 L 180, p. 31) (toliau – Dublino reglamentas), skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018 m. **Lietuvos Respublikai pateiktas 1 141 prašymas** prisiimti atsakomybę už prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimą arba atsiimti užsieniečių pagal Dublino reglamentą. Daugiausia prašymų gauta iš Vokietijos – 480, Prancūzijos – 180, Švedijos – 156, Nyderlandų – 133, Italijos – 40.

Lietuvos Respublika kitoms Dublino reglamentą įgyvendinančioms valstybėms pateikė **41 prašymą.**

37. Pagal Dublino reglamentą perduotų užsieniečių skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018 m. pagal Dublino reglamentą **Lietuvos Respublikai perduoti 134 asmenys** (2017 m. – 285, 2016 m. – 131).

20 užsieniečių iš Lietuvos Respublikos perduoti kitoms Dublino reglamentą įgyvendinančioms valstybėms (2017 m. – 22, 2016 m. – 8).

V. Užsieniečių integracijos sritis

38. Užsieniečių, studijuojančių pagal laipsnį suteikiančias studijų programas Lietuvos aukštosiose mokyklose, skaičius ir šio skaičiaus pokytis

Studentų registro duomenimis, **2018–2019 m. m. Lietuvos aukštosiose mokyklose pagal laipsnį suteikiančias programas studijuoja 6 166 studentai užsieniečiai iš 118 šalių** (2017–2018 m. m. – 6 023 studentai užsieniečiai iš 121 šalies). Daugiausia jų yra iš Indijos – 959 (2017 m. – 926), Baltarusijos – 906 (2017 m. – 1 090), Ukrainos – 567 (2017 m. – 511), Vokietijos – 359 (2017 m. – 286), Izraelio – 283 (2017 m. – 232). Palyginti su praėjusiais mokslo metais, **studentų skaičius padidėjo 2,37 proc.**

39. Asmenų, kurie atvykę į Lietuvos Respubliką pagal tarptautines jaunimo mainų (darbo atostogaujant) programas studijavo ar stažavosi Lietuvos aukštosiose mokyklose, skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2 193 užsienio studentai minimu laikotarpiu buvo atvykę dalinių studijų Lietuvos aukštosiose mokyklose (pagal ES programas, nacionalines stipendijų programas ar dvišalių institucinių susitarimų pagrindu), tai gerokai daugiau negu 2017–2018 m. m. (1 832).

40. Švietimo įstaigų, kuriose mokosi Lietuvos Respublikoje gyvenantys užsieniečiai vaikai iki 18 metų, skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018–2019 m. m. užsieniečiai iki 18 metų amžiaus mokėsi **52 savivaldybių 241 bendrojo ugdymo mokykloje**. Palyginus su 2017 m., mokyklų, kuriose mokosi užsieniečiai iki 18 metų, skaičius **padidėjo 18 proc.** (2017–2018 m. užsieniečiai iki 18 metų amžiaus mokėsi 204 bendrojo ugdymo mokyklose).

41. Švietimo įstaigose besimokančių Lietuvos Respublikoje gyvenančių užsieniečių vaikų iki 18 metų skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018–2019 m. m. 52 savivaldybių 241 bendrojo ugdymo mokykloje **mokosi 1 418 mokinių užsieniečių iki 18 metų amžiaus** (2017–2018 m. 204 bendrojo ugdymo mokyklose mokėsi 1 376 mokiniai užsieniečiai iki 18 metų amžiaus).

Daugiausia mokinių užsieniečių mokosi Vilniuje (76 mokyklose – 852 mokiniai), Klaipėdoje (19 mokyklų – 140 mokinių), Kaune (19 mokyklų – 135 mokiniai).

42. Pagal ES fondus vykdytų užsieniečių integracijos projektų skaičius ir šio skaičiaus pokytis

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, įgyvendinant Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo 2014–2020 metų 2 tikslą „Trečiųjų šalių integracija ir teisėta migracija“, 2018 m. integracijos srityje vykdytų **projektų skaičius nepakito – buvo remiami 7 projektai** (2017 m. – 7, 2016 m. – 6).

43. Integracijai skirtose programose dalyvaujančių imigrantų skaičius ir šio skaičiaus pokytis

Įgyvendinant Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo 2014–2020 metų 2 tikslą „Trečiųjų šalių integracija ir teisėta migracija“, buvo remiami projektai, skirti trečiųjų šalių piliečių integracijos priemonėms įgyvendinti. Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos užsieniečių integracijos centruose ir Pabėgėlių priėmimo centre buvo teikiamos informavimo, socialinės, psichologinės, vertimo, teisinės paslaugos, organizuoti lietuvių kalbos, pilietinio ugdymo mokymai. **2018 m. integracijai skirtose programose dalyvavo 2 223 dalyviai, 12,6 proc. daugiau nei 2017 m.** (2017 m. dalyvavo 1 943 užsieniečiai, 2016 m. – 1 005).

44. Pabėgėlių priėmimo centre apgyvendintų nelydimų nepilnamečių užsieniečių skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018 m. Pabėgėlių priėmimo centre buvo apgyvendinti **24 nelydimi nepilnamečiai užsieniečiai** (2017 m. – 13, 2016 m. – 22).

45. Prieglobstį gavusių užsieniečių, pasinaudojusių Lietuvos valstybės parama savivaldybėms integracijai vykdyti, skaičius ir šio skaičiaus pokytis

Vis daugiau prieglobstį gavusių užsieniečių pasinaudoja Lietuvos valstybės parama savivaldybėms integracijai vykdyti: **2018 m. pasinaudojo 211**, 2017 m. – 186 užsieniečiai.

Miestas	2017 m. (asmenų skaičius)	2018 m. (asmenų skaičius)	Pokytis (procentais)
Vilnius	134	162	20
Kaunas	24	25	4
Šiauliai	4	4	0
Jonava	18	7	-61,2
Kėdainiai	2	2	0
Pabradė	3	3	0
Trakai	1	0	-100
Palanga	0	4	100
Rukla	0	1	100
Naujoji Akmenė	0	3	100
Iš viso:	186	211	13,4

46. Užsieniečių, studijuojančių Lietuvos aukštosiose mokyklose ir gaunančių Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme nurodytą paramą dėl integracijos, skaičius ir šio skaičiaus pokytis

Studentų registro duomenimis, **2018–2019 m. m. Lietuvos aukštosiose mokyklose pagal laipsnį suteikiančias programas mokosi 6 166 studentai užsieniečiai iš 118 šalių.**

Užsieniečių, studijuojančių Lietuvos aukštosiose mokyklose ir gaunančių valstybės paramą, skaičius per 2018 m. pavasario semestrą – **158**, per rudens semestrą – **147** (palyginti su 2017 m., t. y. yra 0,99 proc. daugiau).

Pagal II pakopos (magistrantūros) rėmimo programą **2018 m. magistrantūros studijoms buvo numatyta skirti 40 stipendijų ir studijų kainos išmokų Ukrainos piliečiams, 10 stipendijų ir studijų kainos išmokų grupės šalių piliečiams (Baltarusijos Respublikos, Gruzijos Respublikos ir lietuvių kilmės užsieniečiams); 10 stipendijų (be studijų kainos išmokų) Armėnijos Respublikos, Azerbaidžano Respublikos, Japonijos, Moldovos Respublikos, Kinijos Liaudies Respublikos, Korėjos Respublikos, Izraelio valstybės piliečiams ir 10 stipendijų visų išvardytų šalių piliečių vientisosioms studijoms. 2018 m. valstybės parama**

naujai paskirta 71 užsienio šalių piliečiui, toliau mokėta parama pagal ankstesnių metų paskyrimą tęsiantiems studijas antraisiais mokslo metais.

VI. Kovos su neteisėta migracija sritis

47. Užsieniečių, kuriems neleista atvykti į Lietuvos Respubliką, skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018 m. vidutinis neįleidžiamų trečiųjų šalių piliečių procentas nuo atvykstančių trečiųjų šalių piliečių srauto išlieka panašus: 2018 m. sudarė 0,14 proc. (2017 m. – 0,17 proc.). Praeitais metais **į Lietuvą nebuvo įleisti 5 198 trečiųjų šalių piliečiai** iš 3 633 204 atvykstančių trečiųjų šalių piliečių srauto (2017 m. – 5 182 iš 3 042 766).

2018 m. tarp neįleistų asmenų, kaip ir kiekvienais metais, **dominavo Rusijos, Baltarusijos ir Ukrainos piliečiai**. Išaugęs neįleistų Ukrainos piliečių skaičius siejamas su išaugusiu šios pilietybės asmenų srautu: **2018 m. jų atvyko 48 proc. daugiau nei 2017 m.** Tai gali būti paaiškinama tuo, kad Lietuvos darbdaviai vis daugiau kviečiasi darbuotojų iš Ukrainos.

Pagal Šengeno sienų kodekse numatytas asmenų neįleidimo priežastis didžiausias neįleistų skaičius išliko dėl kylančios grėsmės viešajai tvarkai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai ar tarptautiniams santykiams – 37,8 proc., dėl neturėjimo galiojančios vizos ar leidimo gyventi – 23,8 proc., dėl neturėjimo buvimo tikslą patvirtinančių dokumentų – 21,7 proc.

Daug užsieniečių neįleista todėl, kad jie turėjo padirbtą vizą ar leidimą gyventi ir tai buvo susiję su Pasaulio futbolo čempionatu, 2018 m. vasarą vykusiu Rusijos Federacijoje. Daugiausia neįleistų užsieniečių, turėjusių suklastotas vizas ar leidimus gyventi, buvo **Senegalo, Nigerijos ir Gvinėjos piliečiai**, kurie norėjo pasinaudoti galimybe atvykti be vizos į Rusijos Federaciją kaip futbolo sirgaliai.

48. Sulaikytų neteisėtai valstybės teritorijoje esančių užsieniečių skaičius ir šio skaičiaus pokytis

Nustatant neteisėtos migracijos srautų dinamiką, patekimo į Lietuvą (Šengeno erdvę) kelius, svarbūs yra tokių grupių migrantai:

1. **Neteisėtai perėję Lietuvos saugomą ES išorės sieną** (tiek tarp PKP, tiek PKP) – **104** trečiųjų šalių piliečiai (tokių asmenų padaugėjo apie 30 proc., absoliuti dauguma – sulaikyti prie sienos su Baltarusijos Respublika; dažniausiai sulaikomi – Irako, Afganistano ir Šri Lankos piliečiai).

2. **Sulaikyti šalies viduje, neturintys teisės būti Lietuvoje** (į šį skaičių nepatenka asmenys, viršiję leistiną buvimo šalyje laiką) – 2018 m. sulaikyti **145** trečiųjų šalių piliečiai, neteisėtai esantys šalie viduje (tokių asmenų padaugėjo apie 2 kartus; dažniausiai buvo sulaikomi Vietnamo piliečiai).

3. **Gražinti iš kitų Šengeno erdvės valstybių** – 2018 m. buvo gražinti **82** trečiųjų šalių piliečiai (tokių asmenų skaičius išaugo 10 proc.; dažniausiai buvo gražinami Vietnamo piliečiai).

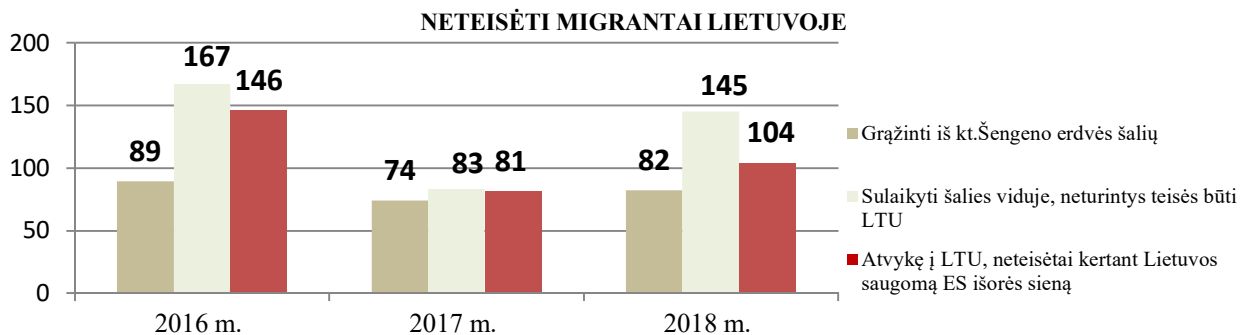
Taigi, 2018 m. buvo **sulaikyta apie 39 proc. daugiau neteisėtų migrantų nei 2017 m.** (nuo 238 asmenų 2017 m. iki 331 – 2018 m.). Pagrindinės šio skaičiaus augimo priežastys:

1. Atsiradęs naujas neteisėtos migracijos postūmio veiksnys – 2018 m. vasarą Rusijos Federacijoje įvestas bevizis vykimas futbolo sirgaliams Pasaulio futbolo čempionato laikotarpiu iki 2018 m. gruodžio 31 d. Nuo Pasaulio futbolo čempionato pradžios Lietuvoje buvo sulaikyti 35 futbolo sirgaliai, neteisėtai kirtę Lietuvos saugomą ES išorės sieną (absoliuti dauguma – Irako piliečiai).

2. Nustatytas naujas neteisėtos migracijos būdas, kai Irano, Turkijos, Sirijos ir kt. šalių piliečiai (iš viso 49 asmenys), naudodamiesi visiškai suklastotais arba autentiškais ES piliečių kelionės dokumentais, atvykdavo lėktuvu iš Graikijos į Lietuvą. Šie asmenys turėdavo ketinimą maršrutiniais autobusais iš Vilniaus vykti per Lenkiją į Vokietiją ir kitas Vakarų Europos valstybes. Šis neteisėtos migracijos būdas buvo stebimas ir kitose ES valstybėse;

3. 24 proc. daugiau nei 2017 m. sulaikyta Vietnamo piliečių. Dalis Vietnamo piliečių, pasinaudodami futbolo sirgaliams įvestu beviziu režimu Rusijoje, atvykdavo į Rusiją kaip futbolo sirgaliai, o pasitaikius palankiai progai vykdavo į tikslo valstybes, esančias Vakarų Europoje, Latviją ir Lietuvą pasirinkdami kaip tranzito valstybes. 2018 m. **net 75 proc. Vietnamo piliečių į Lietuvą neteisėtai atvyko iš Latvijos.**

Tačiau pažymėtina, kad neteisėtų migrantų pasiskirstymas pagal patekimo į Lietuvą kelius keitėsi nežymiai: tiek 2017 m., tiek 2018 m. apie 40 proc. migrantų į Lietuvą atvyko **iš Baltarusijos ir tiek pat – iš Latvijos.** Pagrindinis skirtumas yra tas, kad 2018 m. apie 10 proc. išaugo neteisėtų migrantų patekimas į Lietuvą vidiniais skrydžiais.

49. Užsieniečių, patrauktų administracinėn atsakomybėn už Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 530 ir 538 straipsniuose numatytus administracinius nusižengimus, skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018 m. pagal ANK 538 straipsnį („Užsieniečių atvykimo į Lietuvos Respubliką, buvimo ar gyvenimo Lietuvos Respublikoje, vykimo per Lietuvos Respubliką tranzitu ar išvykimo iš Lietuvos Respublikos tvarkos pažeidimas“) **administracinėn atsakomybėn buvo patraukti 2 785 užsieniečiai** (2017 m. – 3 074, 2016 m. – 2 015).

Pagal ANK 530 straipsnį („Gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų nepateikimas arba melagingų deklaravimo duomenų pateikimas“) administracinėn atsakomybėn patraukta **19 užsieniečių** (2017 m. – 8, 2016 m. – 21).

4 asmenys buvo patraukti administracinėn atsakomybėn **pagal ANK 542 straipsnyje** numatytą pažeidimą („Nepranešimas apie pasikeitusius užsieniečio duomenis“) ir **7 asmenys** – pagal **541 straipsnyje numatytą pažeidimą** („Melagingų duomenų pateikimas kvietimams užsieniečiams atvykti į Lietuvos Respubliką patvirtinti arba pagalba kitu neteisėtu būdu užsieniečiui gauti teisę būti ar gyventi Lietuvos Respublikoje patvirtinantį dokumentą“). Pažymėtina, kad 2017 m. pagal šį straipsnį atsakomybėn buvo patrauktas tik 1 asmuo.

50. Asmenų, patrauktų atsakomybėn už ANK 539, 540, 541, 542 straipsniuose numatytus administracinius nusižengimus ir už Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 292, 292¹ straipsniuose numatytas nusikalstamas veikas, skaičius ir šio skaičiaus pokytis

3 asmenys buvo patraukti administracinėn atsakomybėn už gyvenamojo ploto suteikimą užsieniečiams, neturintiems paso ar jį atitinkančio kito kelionės dokumento, teisę būti ar gyventi Lietuvos Respublikoje patvirtinančio dokumento, **pagal ANK 539 straipsnį**.

Pagal ANK 540 straipsnį („Sąlygų užsiimti kita, negu atliekama pagal darbo sutartį, veikla sudarymas užsieniečiams, neturintiems leidimo užsiimti tokia veikla ir užsieniečio teisę būti ar gyventi Lietuvos Respublikoje patvirtinančio dokumento“), kaip ir praeitais metais, administracinėn atsakomybėn **nebuvo patrauktas nė vienas asmuo**.

2018 m. pagal **BK 292 straipsnį 30 asmenų** buvo patraukti baudžiamojon atsakomybėn už neteisėtai per Lietuvos Respublikos valstybės sieną gabenamus nuolatinės gyvenamosios vietos Lietuvos Respublikoje neturinčius užsieniečius arba neteisėtai valstybės sieną perėjusių tokių užsieniečių gabenimą ar slėpimą Lietuvos Respublikos teritorijoje (2017 m. – 33, 2016 m. – 53 asmenys). Pagal šį straipsnį patraukta 11 LR piliečių, 6 – Latvijos piliečiai, 5 – Rusijos, 3 – Tadžikistano, po 1 – Pakistano, Afganistano, Lenkijos, Baltarusijos pilietį ir 1 asmuo be pilietybės.

Pagal BK 292¹ straipsnį 2 Lietuvos Respublikos piliečiai buvo patraukti baudžiamojon atsakomybėn už Lietuvos Respublikoje nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių darbą (2017 m. – 1, 2016 m. – 0).

51. Lietuvos Respublikos vizų tarnybų vykdytų konsultacijų dėl vizų išdavimo skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018 m. vykdytos 60 848 konsultacijos dėl vizų išdavimo (palyginti su 2017 m. – pokytis 73 proc.). Rekomenduota išduoti vizą 60 300 atvejų, neišduotos 336 vizos.

Valstybės sienos apsaugos tarnyba vykdė išankstines konsultacijas prieš išduodant užsieniečiams visas ir iš konsulinių įstaigų gavo 12 376 paklausimus dėl vizų išdavimo; buvo pateikti 386 neigiami atsakymai dėl vizos išdavimo. Dažniausiai visas apgaulės būdu (pateikdami tikrovės neatitinkančius duomenis apie vykimo tikslą ir sąlygas bei kt.) 2018 m. ketino gauti **72 Egipto, 64 Turkijos, 57 Indijos, 29 Tadžikistano, 20 Irako, 17 Bangladešo, 13 Nigerijos, 11 Irano Islamo Respublikos piliečių**. 2018 m. bendras rekomendacijų neišduoti vizų (neigiamų VISION konsultacijų) skaičius sudarė 3,1 proc. (2017 m. – 2,9 proc.).

52. Užsieniečių, gražintų į užsienio valstybes, skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018 m. į užsienio valstybes gražinamų užsieniečių skaičius padidėjo 18,59 proc. – buvo **grąžinti 2 373 užsieniečiai** (2017 m. – 2 001 užsienietis, 2016 m. – 1 571):

581 – į Baltarusijos Respubliką;

439 – į Ukrainą;

300 – į Rusijos Federaciją;

202 – į Kirgiziją;

147 – į Kazachstaną;

117 – į Uzbekistaną.

53. Užsieniečių, įpareigotų išvykti iš Lietuvos Respublikos, skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018 m. **11 užsieniečių buvo įpareigoti išvykti iš Lietuvos Respublikos, t. y. 56 proc. mažiau** negu 2017 m. (25): Kirgizijos – 3, Rusijos – 2, Indijos, Baltarusijos, Pakistano, Kamerūno, Albanijos ir Azerbaidžano – po 1.

54. Užsieniečių, savanoriškai grįžusių į užsienio valstybę, suteikus pagalbą pagal savanoriško grįžimo ir reintegracijos programas, skaičius ir šio skaičiaus pokytis

Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuras 2018 m. **teikė savanoriško grįžimo pagalbą 117 užsieniečių iš 17 skirtingų šalių** (palyginti su 2017 m., sumažėjo 23,5 proc. – 154, 2016 m. – 69). Pagal pilietybę: Armėnija – 2, Azerbaidžanas – 17, Baltarusija – 15, Kuba – 2, Gruzija – 2, Indija – 1, Irakas – 8, Kazachija – 9, Kirgizija – 3, Moldova – 1, Nigerija – 2, Rusijos Federacija – 4, Tadžikistanas – 25, Turkija – 3, Ukraina – 21, Uzbekistanas – 1, Vietnamas – 1.

55. Užsieniečių, išsiųstų iš Lietuvos Respublikos, skaičius ir šio skaičiaus pokytis

2018 m. iš Lietuvos buvo išsiųsti 137 užsieniečiai (2017 m. – 103, 2016 m. – 177). Kaip ir kiekvienais metais, daugiausia išsiųsta Vietnamo piliečių – 87 (2017 m. – 42, 2016 m. – 98), Rusijos Federacijos, Gruzijos piliečių – po 9, Baltarusijos – 8, Tadžikistano – 5.

VII. Tarptautinio bendradarbiavimo sritis

56. Sudarytų tarptautinių sutarčių ar susitarimų, susijusių su migracijos sritimi, skaičius

57. Su migracijos sritimi susijusių tarptautinių projektų (dvišalių ar daugiašalių), kuriuose dalyvauja Lietuva, skaičius

Readmisijos sritis

– Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir **Vietnamo** Socialistinės Respublikos Vyriausybės susitarimo dėl piliečių readmisijos projektas (susitarimas pasirašytas 2019 m. sausio 23 d.);

– Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir **Makedonijos** Respublikos Vyriausybės protokolo dėl Europos Bendrijos ir Buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos susitarimo dėl neteisėtai gyvenančių asmenų readmisijos įgyvendinimo projektas;

– Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir **Ukrainos** Respublikos Ministrų Kabineto protokolo, kuriuo įgyvendinamas Europos Bendrijos ir Ukrainos susitarimas dėl asmenų readmisijos, projektas (susitarimas pasirašytas 2018 m. gruodžio 7 d.);

– Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir **Juodkalnijos** Respublikos Vyriausybės protokolo dėl Europos Bendrijos ir Juodkalnijos Respublikos susitarimo dėl neteisėtai gyvenančių asmenų readmisijos įgyvendinimo projektas;

– Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir **Serbijos** Respublikos Vyriausybės protokolo dėl Europos Bendrijos ir Serbijos Respublikos susitarimo dėl neteisėtai gyvenančių asmenų readmisijos įgyvendinimo projektas.

Vizų sritis

– Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir **Kirgizijos** Respublikos Vyriausybės susitarimo dėl reikalavimo turėti vizą netaikymo diplomatinių pasų turėtojams projektas (sudarytas 2018 m. lapkričio 21 d.);

– Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir **Pietų Afrikos** Respublikos Vyriausybės susitarimo dėl reikalavimo turėti vizą netaikymo diplomatinių ir tarnybinių pasų turėtojams projektas;

– Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos ir **Portugalijos** Respublikos užsienio reikalų ministerijos susitarimas dėl atstovavimo nagrinėjant prašymus išduoti vizą ir išduodant visas (sudarytas 2018 m. gegužės 28 d.);

– Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos ir **Ispanijos** Karalystės užsienio reikalų ir bendradarbiavimo ministerijos susitarimo dėl atstovavimo išduodant Šengeno visas pakeitimo projektas (sudarytas 2018 m. sausio 29 d.; pakeitimu buvo apribotas prašymų Jerevane priėmimas per išorės paslaugų teikėją).

Darbo sritis

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir **Ukrainos** Ministrų Kabineto susitarimo dėl įdarbinimo ir bendradarbiavimo darbo migracijos srityje projektas (susitarimas pasirašytas 2018 m. gruodžio 7 d.);
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir **Japonijos** Vyriausybės susitarimo dėl darbo atostogaujant projektas (sudarytas 2018 m. gruodžio 21 d. pasikeičiant diplomatinėmis notomis);
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir **Singapūro** Respublikos Vyriausybės susitarimo dėl darbo ir atostogų programos projektas;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir **Argentinos** Respublikos Vyriausybės susitarimo dėl darbo ir atostogų programos projektas.

Švietimo ir mokslo sritis

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir **Izraelio** Valstybės Vyriausybės bendradarbiavimo švietimo, mokslo, kultūros, jaunimo ir sporto srityse programos projektas.

III. IŠVADOS, REKOMENDACIJOS IR PASIŪLYMAI

1. Emigracijos ir grįžtamosios migracijos sritis

Emigracijos rodikliams mažinti ir grįžtamajam ryšiui palaikyti 2018 m. buvo vykdomos šios pagrindinės veiklos:

- patvirtinta Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 m. strategija ir šios strategijos įgyvendinimo 2019–2021 metų tarpinstitucinis veiklos planas;
- įgyvendinamos „Globalios Lietuvos“ programos priemonės;
- teikiama parama užsienio lietuviams mokslo, švietimo ir kultūros srityse;
- įgyvendinamos Vyriausybės programos įgyvendinimo plane numatytos priemonės, susijusios su grįžtamosios migracijos skatinimu ir grįžusių Lietuvos piliečių integracija;
- plėtojama Migracijos informacijos centro veikla;
- įgyvendinamos Užimtumo didinimo 2014–2020 m. programos priemonės;
- skatinama investicinė ir diasporos įsitraukimo į ekonominę veiklą aplinka;
- stiprinama ekonominė gerovė ekonomiškai silpnuose regionuose.

Įgyvendindama Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. rugsėjo 20 d. nutarimą Nr. XIII-1484 „Dėl Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 metų strategijos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2018 m. gruodžio 5 d. nutarimu Nr. 1216 patvirtino Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 metų strategijos įgyvendinimo 2019–2021 metų tarpinstitucinį veiklos planą. Įgyvendinant šio plano priemones, siekiama įveikti didžiausius Lietuvos demografinius iššūkius: mažą gimstamumą, trumpą vidutinę gyvenimo trukmę, didelę emigraciją ir menką grįžtamąją migraciją.

Lietuvoje nuosekliai įgyvendinamos įvairių programų priemonės, kuriomis toliau stengiamasi sumažinti išvykstančių ir didinti grįžtančių gyventojų skaičių, išlaikyti ryšius su išvykusiais. Šias pastangas lydi nuolat augantys skaičiai besidominčių informacija apie gyvenimą Lietuvoje.

Į emigracijos mažinimą ir ryšių palaikymą su išvykusiais asmenimis orientuotos 2018 m. priemonės:

- ✓ bendradarbiaujama su lietuvių diasporos verslo profesionalais;

- ✓ stiprinamos užsienio lietuvių organizacijos;
- ✓ skatinamas užsienio lietuvių įsitraukimas į Lietuvos gyvenimą;
- ✓ plėtojamos studijų galimybės;
- ✓ remiamos diasporos ir užsienio lietuvių tikslinės veiklos;
- ✓ plėtojami verslo santykiai su užsienyje gyvenančiais lietuviais;
- ✓ skatinami grįžtamosios migracijos, grįžusių Lietuvos piliečių integracijos projektai;
- ✓ vykdoma informacinės ir konsultacinės pagalbos veikla;
- ✓ gerinama darbo aplinka ir gyvenimo sąlygos, vykdoma kultūrinės ir ekonominės veiklos plėtra regionuose.

2018 m., jau antrus metus iš eilės, užfiksuotas emigracijos rodiklio mažėjimas Lietuvoje. Ženkliai padidėjo ir reemigravusių asmenų skaičius. Nors emigracijos iš Lietuvos problematika vis dar išlieka, gyventojams pasirenkant ekonomiškai labiau pažengusias valstybes, statistika taip pat rodo, kad į Lietuvą atvyksta vis daugiau kitų šalių piliečių. Remiantis užsienio lietuvių nuomonės apklausos rezultatais, absoliuti dauguma mano, kad gyvenant užsienyje yra sudarytos sąlygos išlaikyti lietuviybę, ir sutinka, kad negyvendami Lietuvoje jie gali dalyvauti įvairiose Lietuvos gyvenimo srityse. Didžioji dalis užsienio lietuvių taip pat galvoja apie grįžimą į Lietuvą, tačiau daugelis iš planuojančių grįžti to daryti artimiausiu metu neplanuoja.

Emigracijos procesas priklauso nuo ilgalaikių struktūrinių pokyčių, dalis įgyvendinamų priemonių jau pasiteisino, todėl emigraciją skatinančius veiksnius silpninti rekomenduotina plėtojant ir stiprinant šias kompleksines ir kryptingas priemones:

- veiksmingai informuojant visuomenę apie Vyriausybės vykdomą viešąją politiką;
- įtraukiant užsienio lietuvius į Lietuvos gyvenimą per projektines veiklas;
- plėtojant verslo santykius su užsienio lietuviais;
- parengiant reikiamas reintegracijos priemones;
- plečiant informacijos centrų veiklą, tobulinant konsultacijų teikimo paslaugas;
- sukuriant palankias sąlygas perkelti verslą į Lietuvą;
- plėtojant veiklą per diasporas;
- plečiant lietuvių kalbos mokymo programas;
- remiant studijų programas Lietuvoje;
- sudarant palankesnes galimybes jaunosms šeimoms įsikurti Lietuvoje;
- siejant švietimo ir kvalifikacinio orientavimo sritis su darbo rinkos poreikiais;
- tobulinant viešųjų paslaugų sektorių;
- siekiant didesnės nevyriausybių ir visuomeninių organizacijų įtraukties;
- stiprinant susietumą su gimtąja gyvenamąja aplinka ir šalimi;
- užtikrinant strateginių uždavinių įgyvendinimo finansavimą.

2. Imigracijos sritis

Imigracijos politikos efektyvumui užtikrinti 2018 m. pagrindinės iniciatyvos vystytos šiomis kryptimis:

- prioritetinių užsieniečių kategorijų pritraukimas;
- palankesnių atvykimo ir buvimo sąlygų nustatymas užsieniečiams, atvykstantiems studijų ir tyrimų tikslais;

- supaprastintų imigracijos procedūrų užsieniečiams, prisidedantiems prie socialinės ir ekonominės valstybės gerovės kūrimo, nustatymas;
- investicinės aplinkos sąlygų gerinimas.

Mažėjant Lietuvos gyventojų skaičiui, teisėta migracija ir toliau vertinama kaip svarbus įrankis užtikrinant Lietuvos socialinės gerovės tvarumą, ekonomikos augimą bei mokslinės plėtros potencialą. Lietuvos imigracijos sistemą siekiama nuolat išlaikyti subalansuotą, kad ji atitiktų Lietuvos vykdomos imigrantų „pritraukimo“ politikos prioritetus ir poreikius, bet kartu nepaveiktų Lietuvos piliečių interesų. Imigracijos politika yra derinama su turimais vidaus darbo rinkos ištekliais.

2018 m. imigracijos srityje didžiausią reikšmę turėjo šios vykdytos priemonės:

- ✓ supaprastintos procedūros ir nustatytos palankesnės atvykimo ir buvimo sąlygos užsieniečiams, atvykstantiems studijų, stažuotės tikslais, atlikti mokslinius tyrimus, eksperimentinės plėtros darbus mokslo ir studijų institucijose, taip pat užsieniečiams, atvykstantiems dirbti aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujantį darbą;
- ✓ inicijuotas naujo pavyzdžio dokumentų ES valstybių narių piliečiams išdavimo reglamentavimas;
- ✓ Patvirtintų įmonių sąrašo sudarymas supaprastino ir paspartino imigracijos procedūras užsieniečiams, atvykstantiems dirbti į tokias įmones;
- ✓ atsisakyta perteklinių procesų ir reikalavimų, supaprastinta dalis administracinių procedūrų tvarkant atvykimo dokumentus;
- ✓ vystomos procedūros startuolių vizoms gauti;
- ✓ praplėstas Profesijų, kurioms būtina aukšta profesinė kvalifikacija, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašas, taip pat Užimtumo tarnybos direktoriaus kas pusmetį tvirtinamas trūkstamų profesijų sąrašas;
- ✓ sutrumpinti laisvų darbo vietų registravimo ir dokumentų dėl leidimų dirbti užsieniečiams tvarkymo terminai;
- ✓ papildytas sezoninių darbų sąrašas;
- ✓ inicijuotas klausimo dėl lietuvių kilmės asmenų, asmenų, turinčių teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę, ir jų šeimos narių perkėlimo į Lietuvos Respubliką iš humanitarinės krizės apimtų šalių svarstymas.

Imigruojančių užsieniečių skaičius į Lietuvos Respubliką didėja. Kaip ir 2017 m. didžiausią poveikį atvykstančiųjų srautams, o kartu ir Lietuvos darbo rinkai turėjo susitarimas dėl bevizio režimo taikymo Ukrainos piliečiams. 2018 m. buvo pradėti įgyvendinti Ministro Pirmininko sudarytos tarpinstitucinės darbo grupės siūlymai dėl Lietuvos Respublikos migracijos procedūrų tobulinimo ir priimti teisės aktų pakeitimai, supaprastinę užsieniečių atvykimo procedūras ir sukūrę lankstesnes sąlygas darbo rinkos poreikiams, o kartu – sugriežtinę procedūras, kuriomis piktnaudžiavo trečiųjų šalių piliečiai.

Rekomendacijos imigracijos srityje:

- toliau įgyvendinti priemones, skirtas trūkstamai darbo jėgai pritraukti, atsižvelgiant į darbo rinkos poreikius;

- tobulinti teisinį reglamentavimą dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo darbo ar kitos teisėtos veiklos tikslais, įgyvendinti priemones, kurios leistų supaprastinti ir pagreitinti imigracijos procedūras, kartu mažinti galimybę jomis piktnaudžiauti, imtis kitų darbo imigracijai valdyti reikiamų priemonių;
- užtikrinti imigracijos taisyklių praktinio įgyvendinimo stebėseną, siekiant, kad nustatytos imigracijos taisyklės neskatintų pigios darbo jėgos atvykimo iš trečiųjų šalių, kas negatyviai paveiktų nacionalinius darbo rinkos santykius;
- stiprinti užsieniečių teisėto atvykimo, buvimo ir darbo Lietuvos Respublikoje kontrolę;
- nustaćius piktnaudžiavimo imigracijos taisyklėmis atvejus, inicijuoti reikiamus teisės aktų pakeitimus;
- gerinti informacijos apie imigracijos procedūras pateikimo, užsieniečių aptarnavimo kokybę.

3. Prieglobsčio (tarptautinės apsaugos) sritis

Pagrindinės veiklos kryptys Lietuvos prieglobsčio srityje 2018 m.:

- ES lygiu prisiimtų įsipareigojimų dėl užsieniečių, kuriems reikalingas prieglobstis, perkėlimo įgyvendinimas;
- prieglobsčio prašytojų priėmimo sąlygų užtikrinimas;
- dalyvavimas kuriant Bendros Europos prieglobsčio sistemos kūrimo III etapą (Lietuvos pozicijų formavimas);
- darbuotojų, nagrinėjančių prieglobsčio prašymus, kvalifikacijos kėlimas.

2018 m. buvo tęsiamas Bendros Europos prieglobsčio sistemos (toliau – BEPS) teisyno svarstymas, siekiant rasti bendrą ES valstybių narių požiūrį dėl priimtinių procedūrų, priėmimo sąlygų ir kitų prieglobsčio sistemos, įskaitant perkėlimo programas, elementų. Naujos BEPS įgyvendinimas ateityje paveiks prieglobsčio sistemos pokyčius Lietuvoje. Naštos pasidalijimo ES kontekste toliau išlieka aktualus valstybių narių solidarumo klausimas.

2018 m. prieglobsčio srityje didžiausią reikšmę turėjo šios vykdytos priemonės:

- ✓ įgyvendinami įsipareigojimai dėl solidarumo užsieniečių, kuriems reikia prieglobsčio, perkėlimo srityje;
- ✓ dalyvauta derinant visuotinius susitarimus dėl migracijos ir pabėgėlių klausimų;
- ✓ sudarytos sutartys dėl prieglobsčio prašytojų apgyvendinimo alternatyviose apgyvendinimo vietose;
- ✓ Užsieniečių registracijos centre įrengtos naujos apgyvendinimo patalpos pažeidžiamiesiems, turintiems ypatingų poreikių asmenims;
- ✓ gerinamos priėmimo sąlygos pasienio kontrolės punktuose;
- ✓ keliami darbuotojų, nagrinėjančių prieglobsčio prašymus, kvalifikacija.

2018 m. buvo tęsiama veikla, susijusi su prisiimtų įsipareigojimų dėl užsieniečių, kuriems reikia prieglobsčio, perkėlimo į Lietuvos Respublikos teritoriją įgyvendinimu.

Nors 2018 m. prieglobsčio prašymų skaičius mažėjo, tačiau dėl pailgėjusių sprendimų dėl prieglobsčio suteikimo priėmimo terminų ir toliau išliko labai apkrauta prieglobsčio sistema. Ilgesnis prieglobsčio prašytojų apgyvendinimo laikotarpis lėmė didesnes, nei planuota,

apgyvendinimo išlaidas ir vietų prieglobsčio prašytojams apgyvendinti Užsieniečių registracijos centre trūkumą.

Prieglobsčio prašytojai iš Tadžikistano ir toliau sudarė didžiąją dalį pateikusiųjų prašymus dėl prieglobsčio suteikimo.

Rekomendacijos prieglobsčio srityje:

- didinti prieglobsčio prašytojų priėmimo ir apgyvendinimo pajėgumus;
- skirti didesnę finansavimą prieglobsčio prašytojams apgyvendinti (tiems, kurie apgyvendinami ne Valstybės sienos apsaugos tarnybos Užsieniečių registracijos centre);
- aktyviai dalyvauti kuriant Bendros Europos prieglobsčio sistemos III etapą, kartu atsižvelgti į nacionalinius interesus, ypač svarstant užsieniečių, kuriems reikia prieglobsčio, perkėlimo mechanizmus;
- efektyvinti prieglobsčio procedūras, siekiant sutrumpinti prieglobsčio prašymų nagrinėjimo terminus.

4. Užsieniečių integracijos sritis

Pagrindinės kryptys užsieniečių integracijos srityje 2018 m.:

- patvirtintas Užsieniečių integracijos į visuomenę 2018–2020 metų veiksmų planas;
- Pabėgėlių, migracijos ir integracijos fondo remiamų projektinių veiklų įgyvendinimas;
- įgyvendinamos priemonės, skirtos palengvinti užsieniečių integraciją, įtraukiant juos į socialinę ir ekonominę veiklą;
- teikta valstybės parama (stipendijos ir išmokos stipendijoms) užsienio studentams;
- palengvintos sąlygos užsieniečiams, Lietuvoje baigusiems studijas arba mokslinius tyrimus ar eksperimentinės plėtros darbus, integruotis į darbo rinką.

Lietuvoje užsieniečių integracijos veikloms įgyvendinti aktyviai naudojamos Prieglobsčio migracijos ir integracijos fondo lėšos, todėl nemažai svarbių iniciatyvų, susijusių su užsieniečių integracija, yra įgyvendinamos projektine veikla.

2018 m. integracijos srityje didžiausią reikšmę turėjo šios vykdytos priemonės:

- ✓ įgyvendinamos Užsieniečių integracijos į visuomenę 2018–2020 metų Veiksmų plano priemonės;
- ✓ plėtotos lietuvių kalbos kursų programos;
- ✓ gerintos sąlygos užsieniečiams gauti socialines ir sveikatos priežiūros paslaugas, skatintas užsieniečių ir vietos bendruomenių bendradarbiavimas;
- ✓ mažinta diskriminacija užsieniečių atžvilgiu;
- ✓ gerinta užsieniečių moterų integracija, užtikrinant jų teises, organizuoti švietėjiški mokymai moterims;
- ✓ inicijuota teisėkūros ir procesų užsieniečių ir prieglobsčio gavėjų integracijos srityje analizė.

Lietuvos gyventojų informuotumo apie Lietuvoje gyvenančius užsieniečius ir apie jų integraciją vis dar nepakanka, informacijos ir bendrų iniciatyvų stoka sukelia sunkumų vystant užsieniečių integracijos programas (pavyzdžiui, būsto nuomos klausimais ir kt.).

Užtikrinant integracijos proceso efektyvumą ir siekiant sėkmingos užsieniečių adaptacijos ir integracijos į Lietuvos visuomenės gyvenimą, rekomenduotina:

- nevyriausybinėms organizacijoms dalyvauti įgyvendinant veiksmų planą;
- didinti gyventojų informuotumą apie imigraciją ir integracijos procesą;
- stiprinti integracijos procese dalyvaujančių valstybės institucijų, savivaldybių, NVO ir bendruomenių sąveiką, gerinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą;
- gerinti prieglobsčio gavėjų ir užsieniečių integraciją į švietimo, darbo rinkos sistemas;
- užtikrinti efektyvų Prieglobsčio migracijos ir integracijos fondo lėšų administravimą;
- išanalizuoti teises ir praktines galimybes prieglobsčio gavėjams patekti į darbo rinką.

5. Kovos su neteisėta migracija sritis

Esminės 2018 m. kovos su neteisėta migracija kryptys:

- neteisėtos migracijos prevencija ir kontrolė;
- efektyvus valstybinės sienos valdymas;
- grąžinimo procedūrų efektyvumo didinimas;
- teisėsaugos institucijų bendradarbiavimas.

Neteisėtos migracijos prevencija ir kontrolė išlieka vienu iš esminių migracijos valdymo elementų. Lietuva, saugodama Europos Sąjungos išorės sieną, ir toliau didžiąja dalimi išlieka tranzito šalimi neteisėtos migracijos maršrute ir patraukli šalis užsieniečiams, siekiantiems bet kokiais būdais įteisinti savo buvimą Europos Sąjungoje. Praktikoje vis dar stebima ir nustatoma piktnaudžiavimo atvejų, kai užsieniečiai tik formaliai atitinka teisinio reglamentavimo nustatytus pagrindus, tačiau jų pagrindinis atvykimo į Lietuvos Respubliką tikslas nėra gyventi ir dirbti Lietuvos Respublikoje.

2018 m. kovos su neteisėta migracija srityje didžiausią reikšmę turėjo šios vykdytos priemonės:

- ✓ pasirašytas protokolas dėl readmisijos su Ukrainos Respublika;
- ✓ parengtas susitarimo su Vietnamo Socialistine Respublika dėl piliečių readmisijos projektas;
- ✓ stiprinta valstybės sienos apsaugos kontrolė diegiant sienos stebėjimo priemones;
- ✓ vykdytos teisėsaugos institucijų neteisėtos migracijos prevencijos ir kontrolės priemonės;
- ✓ vykdant nelegalaus darbo kontrolės veiksmus, atlikti įvairių ekonominės veiklos sektorių patikrinimai;
- ✓ nustatyti kriterijai, susiję su užsieniečio nelegalios migracijos grėsmės vertinimu;
- ✓ atsižvelgiant į stebimus piktnaudžiavimo atvejus, panaikinta galimybė sudaryti laikinojo darbo sutartis, komandiruojamiems užsieniečiams grąžintas reikalavimas gauti leidimą dirbti.

2018 m. daug dėmesio buvo skiriama vykdant prevencines priemones nelegalios migracijos kontrolės srityje – atliktos patikros, atskleistos galimos sukčiavimo schemas, tačiau vis dar randama būdų teikti pagalbą užsieniečiams neteisėtai atvykti ar apsigyventi Lietuvoje. Pernai

taip pat padaugėjo naudojimosi suklastotais dokumentais atvejų, siekiant per Lietuvą tranzitu vykti į kitas ES valstybes nares.

2018 m. policijos įstaigose buvo atlikta du kartus daugiau patikrinimų dėl fiktyvių įmonių, tai sumažino piktnaudžiavimo galimybes. Atskleista užsieniečių kvalifikaciją bei darbo patirtį įrodančių dokumentų klastojimo atvejų.

Efektyvinant kovos su neteisėta migraciją priemones, rekomenduotina:

- tobulinti teisinį reglamentavimą, siekiant sumažinti galimybes teikti pagalbą užsieniečiams neteisėtai atvykti ar neteisėtai būti;
- užtikrinti efektyvų readmisijos politikos įgyvendinimą, plėtoti reikiamus susitarimus grąžinimo srityje;
- tobulinti teisinį reglamentavimą, siekiant sumažinti nesąžiningą tarpininkavimą įdarbinant užsienio piliečius;
- siekti įvesti trūkstamų profesijų darbuotojų iš trečiųjų šalių kvotų nustatymo mechanizmą;
- vykdyti aktyvias užsieniečių nelegalaus darbo kontrolės priemones;
- diegti sienos kontrolės technines priemones;
- tobulinti neteisėtos migracijos prevencijos kontrolės sistemą, stiprinti užsieniečių teisėto buvimo kontrolę.

6. Institucinės sandaros ir bendradarbiavimo tobulinimo sritis

2018 m. institucinės sandaros ir bendradarbiavimo tobulinimo kryptys:

- migracijos procesų valdymo sistemos optimizavimas;
- nuolatinis su migracijos procesais dirbančių institucijų veiklos tobulinimas;
- tarpinstitucinės sąveikos elektroninėje erdvėje kūrimas;
- administracinių paslaugų gerinimas.

2018 m. Vidaus reikalų ministerijoje svarstyti migracijos procesų valdymo optimizavimo klausimai ir ieškota optimaliausių sprendimų, siekiant atlikti migracijos funkcijų pertvarką ir sukurti šiuolaikišką, efektyvią ir patikimą struktūrą efektyviai migracijos politikai įgyvendinti. 2018 m. gruodžio 20 d. priimtomis įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ ir kitų susijusių įstatymų pataisomis sudarytos teisinės prielaidos migracijos procesų valdymo sistemos pertvarkai.

2018 m. institucinės sandaros srityje didžiausią reikšmę turėjo šios vykdytos priemonės:

- ✓ parengtos teisinės priemonės migracijos procesų valdymo sistemos pertvarkai;
- ✓ sukurta Vyriausybės Migracijos komisija;
- ✓ tobulinamas administracinių paslaugų užsieniečiams teikimo modulis, užtikrintas vieno langelio principo įgyvendinimas;
- ✓ sudarytos teisinės sąlygos kompleksiskai migracijos procedūras perkelti į elektroninę erdvę;
- ✓ kuriama Lietuvos migracijos informacinė sistema;
- ✓ Lietuvos darbo birža reorganizuota į Užimtumo tarnybą.

Nuolat didėjančios administracinių paslaugų teikimo apimtys migracijos srityje reikalauja tinkamo žmogiškųjų išteklių paskirstymo, administracinės naštos mažinimo supaprastinant tam tikras procedūras, taip pat efektyvaus tarpinstitucinio bendradarbiavimo ir koordinuotų veiksmų.

Siekiant, kad migracijos politikos priemonių įgyvendinimas taptų efektyvesnis, institucinės sandaros veiksmingumo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo srityje rekomenduotina:

- užtikrinti migracijos procesų valdymo sistemos pertvarkos įgyvendinimą, optimizuojant migracijos procesų valdyme dalyvaujančių institucijų veiklą, konsoliduojant ir racionaliau paskirstant funkcijas, užtikrinant veiksmingą migracijos procesų kontrolę;
- mažinti administracinę naštą efektyvinant vykdomas procedūras, užtikrinant elektroninių migracijos paslaugų plėtrą;
- užtikrinti Lietuvos migracijos informacinės sistemos sukūrimą.

7. Tarptautinio bendradarbiavimo sritis

Tarptautinis bendradarbiavimas migracijos srityje 2018 m. buvo vystomas atsižvelgiant į šiuos prioritetus:

- bendrą ES migracijos politikos formavimą;
- ES agentūrų veiklą;
- išorės migraciją;
- projektinę veiklą;
- santykius su tarptautinėmis ir nevyriausybinėmis organizacijomis;
- tarptautinius susitarimus.

Lietuvai svarbu, kad būtų išlaikyta geografinė pusiausvyra ES vykdomos išorės migracijos politikoje, ypač Rytų kaimynystės regiono atžvilgiu, nes didžioji dalis ES priemonių yra numatytos santykiams su Pietų kaimynystės šalimis.

2018 m. tarptautinio bendradarbiavimo srityje didžiausią reikšmę turėjo šios vykdytos priemonės:

- ✓ plėtoti santykiai su Rytų partnerystės šalimis;
- ✓ vykdoma Lietuvos veikla Prahos proceso strateginėje grupėje;
- ✓ vykdomas bendradarbiavimas su Baltijos regiono šalimis;
- ✓ teikta pagalba migracijos srautų paveiktoms šalims;
- ✓ dalyvauta judumo partnerysčių ir regioninių migracijos procesų veikloje;
- ✓ plėtoti susitarimai vizų politikos srityje;
- ✓ plėtoti Lietuvos iniciatyva dėl bendrų ES išorės sienų stebėjimo standartų sukūrimo;
- ✓ plėtoti susitarimai su užsienio valstybėmis darbo, švietimo ir mokslo srityse;
- ✓ stiprinamas bendradarbiavimas dėl bendrų užsieniečių išsiuntimo į kilmės šalis operacijų organizavimo;
- ✓ atlikti galimų „Brexit“ scenarijų ir jų poveikio įvertinimai;
- ✓ vystyti ir pasiekti aktualūs susitarimai readmisijos srityje.

2018 m. Lietuva techninės pagalbos ir žmogiškaisiais ištekliais prisidėjo prie ES agentūrų teikiamos pagalbos kitoms ES valstybėms narėms, paveiktoms migracijos srautų.

Lietuvai plėtojant išorės migracijos santykius, pagrindinė prioritėtinė kryptis ir toliau išlieka Rytų partnerystės šalys, tačiau tam tikros iniciatyvos, susijusios su teisėtų migracijos kelių palengvinimu, pradėtos svarstyti ir su atskiromis Afrikos valstybėmis. Lietuvai tapus Prahos proceso (regioninio migracijos dialogo, jungiančio 50 šalių) strateginės grupės nare, atsirado ir atsakomybė už tolesnę proceso raidą.

Užtikrinant tarptautinio bendradarbiavimo migracijos srityje prioritetų įgyvendinimą ir tarptautinių santykių plėtrą, rekomenduotina:

- siekti užtikrinti geografinę pusiausvyrą ES išorės migracijos politikos srityje;
- prisidėti prie ES valstybių narių solidarumo įgyvendinimo nelegalios migracijos prevencijos ir prieglobsčio srityje;
- įgyvendinti bendrus bandomuosius projektus, plėtojant teisėtus migracijos kelius;
- siekti bendradarbiavimo susitarimų su valstybėmis, aktualiomis migracijos srautų reguliavimo kontekste;
- užtikrinti tinkamą Lietuvos pirmininkavimą Prahos procesui 2019 m.;
- pasirengti tinkamai įgyvendinti galimus „Brexit“ scenarijus, siekiant sumažinti galimus neigiamus proceso padarinius ir užtikrinti konstruktyvų bendradarbiavimą ateityje.

Vidaus reikalų ministerija, įvertinusi atsakingų institucijų vykdytą veiklą ir atlikusi migracijos procesų analizę, siūlo:

1. Atsižvelgti į Vidaus reikalų ministerijos parengtą Lietuvos migracijos politikos gairėse numatytų migracijos politikos kryptių įgyvendinimo ir migracijos procesų ataskaitą.
2. Pavesti:
 - 2.1. atsakingoms institucijoms vykdant priemones pagal Lietuvos migracijos politikos gairėse nustatytas Lietuvos migracijos politikos kryptis, atsižvelgti į Lietuvos migracijos politikos gairėse numatytų migracijos politikos kryptių įgyvendinimo ir migracijos procesų 2018 m. stebėsenos ataskaitoje pateiktas rekomendacijas;
 - 2.2. institucijoms, atsakingoms už Lietuvos migracijos politikos gairių priede nurodytų duomenų ir (arba) informacijos pateikimą pagal Migracijos procesų stebėsenos vertinimo kriterijų sąrašą, užtikrinti šių duomenų ir (arba) informacijos rinkimą ir pateikimą Vidaus reikalų ministerijai kasmet vykdomai migracijos procesų analizei atlikti.